БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлэ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 306 (10983) | 1965 оной декабриин 28, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ЭХЭ ОРОНОЙ ЭРХИМ ШАГНАЛ

ГРОЗНЫЙ, декабриин 25. (ТАСС-ай тусхай корр. В. Амплеев, Г. Насонов). Арадайнгаа ажахые хүгжөөлтэдэ туйлаһан амжалтынь түлөө Чечено-Ингушай Автономито Совет Социалис Республикада мүнөөдэр правительствын дээдэ шагнал — Лениной орден барюулагдаба.

В. И. Лениной нэрэмжэтэ культурын ордон соо республикын ажалшадай түлөөлэгшэдэй баярай суглаан болоо.

Суглаае КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Ф. Е. Титов нээгээ. Эндэ сугларагшад КПСС-эй ЦК-гай президиумые суглаанайнгаа хүндэтэ президиум болгон нэгэн дуугаар һунгаба.

КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн П. Н. Демичевые сугларагшад халуунаар угтаа.

Нүхэр П. Н. Демичев СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ үншажа үгөөд, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй даалгабаряар Чечено-Ингушай АССР-эй Улаан тугта Лениной орден хадаба. Зал дотор альга ташалган үнэ удаан замханагүй.

Һүүлээрнь П. Н. Демичев баярай суглаанда хабаадагшадта хандажа үгэ хэлэбэ.

Нүхэр П. Н. ДЕМИЧЕВЭЙ үгэһөө

Үндэр эхэ шагналтай, республикада Лениной орден барюулһантайнь дашарамдуулан Чечено-Ингушай АССР-эй худалмэришэд, колхознигууд, интеллигенциие, бүхы ажалшадые КПСС-эй Центральна Комитедэй, Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө үгэ хэлэгшэ халуунаар амаршалаад, ажаһуудал болон ажал хэрэгтээ, манай орон дотор коммунизм байгуулха тэмсэлдээ шэнэ ехэ амжалта туйлахыень хүсэбэ.

Чечено-Ингушай ажалшад түүхын ехэ, алдарта зам гаталаа гэжэ нүхэр Демичев тэмдэглэбэ. Хада уулада ажаһуугшадай республика илалта түгэс граждан дайнай һүүлээр, Хойто Кавказые Деникинэй арьяатан сэрэгшэдһээ Улаан Армиин сүлөөлһэнэй һүүлээр байгуулагдаһан бэлэй.

Агууехэ Октябрь чечен болон ингуш арадуудай түүхын хуби заяанда үндэһэн шухала хубилалта нээжэ үгөө. Манай парти, правительство, Владимир Ильич Ленин Совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ Грозненско нефтяной промышленностие һэргээн бодхоохо, саашадань хүгжөөхэ түшаа ехэ анхарал хандуулаа һэн. Партиин энэ анхаралдань Грозный городой пролетариат, республикын бүхы ажалшад шэн габьяата ажалаараа харюусаа юм. Нефтяной промышленность богонихон болзор соо һэргээн бодхоогдоо.

1918—1920 онуулта контрреволюцида эсэргүү зэбсэгтэ тэмсэлдэ баатар зоригтойгоор хабаадаһанайнь түлөө, мүн нефтяной промышленностие һэргээн бодхоһонойнь түлөө Грозный городой пролетариат 1924 ондо Улаан тугай орденоор шагнагдаа һэн. Түрүүшын табан жэлэй туршада нефтянигууд ажалай элитэ ехэ баатаршалга гаргаа бэлэй. 1931 оной мартла Грозненско нефтяной промышленность Лениной орденоор шагнагдаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдэй туршада Грозный городой нефтянигуудай ажал гол шухала нэгэ зорилгодо — «Бүхы юумэеэ фронтын тулада, бүхы юумэеэ ялалтын хэрэгтэ!» гэһэн зорилгодо шэглүүлэгдээ һэн. Республикын хубуud Совет Армиин зэргэнүүдтэ баатараар тэмсээ. 30 гаран мянган хүн орденууд болон медальнуудаар шагнагдаа, 36 шэн зоригтой сэрэгшэд Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн.

Совет засагай жэлнүүдэй туршада Чечено-Ингушай ажалшад манай Эхэ ороной арадуудай аха дүү ёһоной туһаламжаар республикаяа индустриальна талаараа хүгжэнги район болгоо. Промышленна үйлэдбэрийн хэмжээн 60 дахин ехэ болоо. Мүнөө республика 159 томо промышленна предприятинуудтай. Чечено-Ингушай нийтын валовой продукциин дүрбэлэй гурбан хубинь промышленна эд хэрэгсэл юм.

Түсэбтэ долоон жэлэй үедэ республикын промышленность илангаяа ехэ алхам хээ. Промышленна үйлэдбэрийн юрэнхы хэмжээн хоёр дахин ургаа. Долоон жэлэй туршада 20 гаран томо предприятинуud ашаглалгада ороо. Промышленна шэнэ түбүүд бодхоогдоо.

Эндэ бүхы амжалтануud халаа Чечено-Ингушай АССР-эй эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай, нефтепромышленностиин заводууд болон фабрикануудай, барилга болон транспортын бүхы ажалшадай шэн габьяата ажалай үрэ дүн мүн гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэнэ.

Совет засагай үедэ республикын хүдөө ажахыдашье шухала хубилалтануud болоо. Урдань гээгдэнги, бутархай жэжэ байһан хүдөө ажахы мүнөө хүгжэнги социалис үйлэдбэри болонхой. Ойрын жэлнүүдэй туршада республикын хүдөө ажахы хүгжэлтынгөө шэнэ шатада гараха байһандань бидэнэр этигэнэбди гээд үгэ хэлэгшэ найдуулна.

Совет засагай үедэ арадуудай ленинскэ хани барисаанай ургажа бэхижэһэн тухай Чечено-Ингушетийн жэшээ дээрэ хаража болоно. Энэ хизаарта олон ондоо национальностинуудай түлөөлэгшэд ажаһууна. Тэдэнэр бүгэдөөрэн нэгэн һаалтай булэ болон, аха дүү ёһоор ажаһууна. Тэдэнэй хоорондохи хани харилсаан пролетарска интернационализмын агууехэ ёһо гуримда үндэһэлнэ. Тэдэнние коммунизм байгуулгын нийтэ зорилгонуud, нэгэн адли хараа бодолнуud нэгэдүүлэн жагсаана.

Коммунизмын замаар манай ороние саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ КПСС-эй ЦК-гай октябриин, сентябриин Пленумуудэй шийдхэбэринууд шухалын шухала удха шанартай юм.

СССР-эй, Россин Федерацийн Верховно Соведуудэй баталһан, 1966 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбүүд манай экономикын саашанхи хүгжэлтые, совет арадай ажаһуудалай саашадаа һайжархые хараална.

Саашань үгэ хэлэгшэ Чечено-Ингушай промышленность, хүдөө ажахы болон ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар ехэ зорилгонуудай байһан тухай хэлэнэ.

Совет арадай зохёон байгуулхы ажал ябуулга, экономико, эрдэм наука болон соёл культураяа хүгжөөхэ талаар туйлаһан амжалтань мүнөө үе сагай бүхы революционно хүсэнүүдэй тэмсэлдэ ашаг ехэтэй хубитань мүн болоно, уласхоорондын үйлэ хэрэгүүдэй ябасада социализмын нүлөөе бүри ехэ болгоно. Советскэ Союзай амжалтануудай ашаар дэлхэй социальна хоёр системэнүүдэй хоорондохи экономическа мүрысөөндэ, политическэ тэмсэлдэ социализмын тала бэхижэнэ. Энэзэгэрэ Советскэ Союз дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй үмэнэ өөрынгөө интернациональна уялгые дүүргэнэ гээшэ.

Эрхэ сүлөөдэ, урагшаа хүгжэлтэдэ эрмэлзэһэн арадуудай хүдэлөөе һаатуулхые, социализмын хүсэнүүдые һуларуулхые хүсэжэ, уласхоорондын империализм, нэн түрүүн Америкын Холбоото Штадуудай империалистнуud зэрлиг муухай хүсэрхэлгэ хэрэглэжэ, бусад ороноуд болон арадуудай хэрэгтэ хамааралсана, эзэрхэг түримхэй добтолго хэнэ. Америкын Холбоото Штадуудай зүгһөө Урда Вьетнамда үүдэһэн зэбсэгтэ добтолго, мүн Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүүгээр хэһэн эзэрхэг түримхэй добтолго бүхы дэлхэйн дураа гуталгые үүдхээ. Советскэ Союз өөрынгөө интернациональна уялга дүүргэжэ, ахадуу вьетнам арадта бүхы хэмжээнэй туһаламжа үзүүлээшье, үзүүлхэ

Баруун Германийн үһоо хяһаагаа абаха гэһэн политика арадуудай аюулгүй байдалда аюул тохёолдуулна. Гитлеровскэ Германийн бута сохюулһан ябадалһаа тобшолол хээгүй бошоско милитаристнуud ялерна зэбсэгтэ гараа хүргэхые эрмэлзэнэ.

Газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал, һалбаран хүгжэлтэ байгуулхын түлөө, империалистнуудай эзэрхэг түримхэй эрмэлзэлгэнүүдтэ эсэргүүгээр амжалтатайгаар тэмсэхын тула Советскэ Союзай, бүхы социалис лагерийн һүр хүсые саашалань бэхижүүлхэ, социалис ороноуудай нэгэдэлые, коммунис, хүдэлмэришэнэй болон национально-сүлөөрэлгын дэлхэйн хүдэлөөе бата жагсаалтай болгохые туйлаха шухала.

1966 ондо КПСС-эй XXIII съезд нэгэдэхэнь, 230 миллион тоотой совет арад түрэл Коммунис партиингаа съездые амжалта түгэсөөр, зохёон байгуулхы эрмэлзэл түгэсөөр, ерэлүйн шэнэ түсэбүүдые дүүргэхээр бэлэн уттажа байна.

Үгынгөө түгэсчэллэ үгэ хэлэгшэ сугларагшадые үндэр шагналда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан амаршалаад, манай агууехэ Эхэ ороной аша туһада үшөө ехэ амжалта туйлахыень хүсэнэ.

И. Н. Демичевэй үгэ нэгэнтэ бэшэ альга ташалгаар таһаллана.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Ф. Е. Титов харюугай үгэ хэлэжэ, үндэр шагнал барюулһанайнь түлөө КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумда, СССР-эй Министрнүүдэй Соведта Чечено-Ингушай бүхы ажалшадай үмэнэһөө баяр хүргэбэ.

ОРДЕНТО МОРДВИ ХҮГЖЭХЭНЬ БОЛТОГОЙ!

САРАНСК, декабриин 25. (ТАСС-ай тусхай корр. И. Козловский, М. Хвастунов). Республикын түб — Саранск Улаан тугууд болон транспарантнуудаар, шэнэ жэлэй ёлконуудаар шэмэглэгдэн гоёогдонхой. Арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Мордви правительствын үндэр шагналда — Лениной орденто хүртөө. Мүнөөдэр эндэ областийн музыкальна драматическа театр соо баярай суглаан нээгдээ.

Суглаанай хүндэтэ президиумдэ нэрьемэ альга ташалган торо КПСС-эй ЦК-гай Президиум һунгагдана.

Энэ баяр ёһололдо хабаадахаяа республикада ерэһэн КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүндэ кандидат, ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ В. В. Гришин сугларагшадай халуун угталга доро трибунада гаража, үгэ хэлэбэ.

Нүхэр В. В. ГРИШИНЭЙ үгэһөө

Мүнөөдэр Совет Мордвиин ажалшад баяр баясхалантай үйлэ хэрэгые тэмдэглэжэ байна. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1965 оной декабриин 11-нэй Указаар арадай ажахые хүгжөөлгэдэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Мордвагай Автономито Совет Социалис Республика правительствын дээдэ шагнал — Лениной орденто хүртөө. Бүлэг хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенциин түлөөлэгшэд Советскэ Союзай орденуud болон медальнуудаар шагнагдаа гэжэ нүхэр Гришин хэлэбэ.

Мордвагай республикын ажалшадые үндэр шагналтайнь дашарамдуулан, Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Соведскэ Союзай правительствын үмэнэһөө халуунаар амаршалаад, Танда, бүхы ажалшалта ажахын болон соёл культурын байгуулалтада шэнэ амжалта туйлахыетнай хүсэхыем зүбшөөгыт гээд нүхэр Гришин хэлэнэ.

Агууехэ Октябриин Социалис революциин урда тээ Мордви Россин гээгдэнги районуудай нэгэн байһан юм гэжэ үгэ хэлэгшэ һануулна. Мүнөө Мордвиин ажалшад мүнөө үеын томо промышленностьтай, онь һожоруулагдаһан хүдөө ажахытай, түрүү соёл культуратай орон боложо, манай үе сагай хүгжэнги ороноуудай зэргэдэ гараа.

Республикын промышленна үйлэдбэри, революциин урда тээхи хэмжээтэй сасуулбал, 80 дахин ургаа. Республика дотор элэбэ янзын машина бүтээн гаргадаг хүсэн түгэс заводууд, химическэ заводууд, электротехническэ, прибор бүтээдэгын, светотехническэ, эдеэ хоолой болон промышленностиин бусад һалбаринуудай томо предприятинуud байгуулагдаад хүдэлжэ байнхай. Тусэбтэ долоон жэлэй үедэ республика дотор промышленна продукци гаргалга 3 дахин ехэ болоо.

Республикын хүдөө ажахыдашье мүн дэ үндэһэн хубилалта болонхой. Мордвиин колхоз, совхозууд — шэнэ техникээр зэбсэгжэһэн томо ажахынуud гээшэ. Хүдөө ажахын продуктнуудай валовой үйлэдбэрилгэ дайнай урдахи хэмжээе 2 дахин үлүүлээ. Хүдөө ажахын продуктнуудые түрэндэ хүдалдалга горитойхоноор нэмээ гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэнэ.

Саашань нүхэр Гришин республика дотор социалис культурын ургалта тухай хэлэхэ зуураа, олон тоото инженернууд, агрономууд, экономистнуud, врачнуud, багшанар, эрдэмтэд болон соёл культурын ажал ябуулагшадай туйлаһан амжалтануудые дурдана.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай һүртэ жэлнүүдэй туршада Мордвиин арад Советскэ Союзай бусад арадуудтай суг хамта социалис Эсэгэ ороноо хамгаалхын түлөө шэн габьяатайгаар тэмсээ һэн.

Мордвиин туйлаһан амжалта ленинскэ национальна политикын һалбаран мандаһанай эли тодо гэршэ болоно. Ленинскэ национальна политика бүхы социалис нацинуудэй ханы барисаае, харилсан туһалалсалга болон жагсаалые бэхижүүлгэдэ зорюулагдана. Россин Федерацийн, манай бүхы ороной арадуудай хүсэн түгэс, эбтэй эетэй бүлэ мүнөө үеын индустри байгуулгань, хүдөө ажахыгаа мүнөө үеын шэнэ техникээр зэбсэгжүүлгэдэнь, соёл культураяа баяжуулгадань Мордвиин ажалшалта туһалаашье, мүнөөшье туһалжа байнхай.

КПСС-эй ЦК-гай октябриин, ноябриин, сентябриин Пленумуудэй шийдхэбэринуудэй үндэһөөр мүнөө жэл манай орон бүри ехэ амжалта туйлаа гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэнэ.

Ажахыдаа, мүн арадай ажаһуудалые һайжаруулха хэрэгтэ туйлаһан манай амжалтануud арсалтагүй. Тиигэбэшье ажал хэрэгэй байдалые зүбөөр сэгнэхын тула дутуу дунданууdаа, шийдхэгдээгүй асуудалнуудаа тодорхойлон хараха шухала. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада манайда промышленна үйлэдбэрийн ашаг олзонь бага болоо, ажалай бүтээсын ургалтын темп һуладаа.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриншье гээгдэл үшөөл усадхагдаагүй гээшэ. Олон ажахынуud олзо доходгүйгөөр хүдэлнэ. Хүн зонние ажаһуудалай талаар хангаха ябадалда бага бэшэ дутагдалнуud бии.

Саашань нүхэр Гришин эдэ дутагдалнуудые усадхаха зорилгонуud туһай дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ.

Саашань нүхэр Гришин уласхоорондын зарим асуудалнуud туша тогтобо. Мүнөө сагта дэлхэйн хүгжэлтэдэ дэлхэйн социалис системэ, национальнэ-сүлөөрэлгын болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн шиидхэхы нүлөө үзүүлжэ байна. Тиигэбэшье США-гай эзэрхэг түримхэй хүсэнүud арадуудай амгалан байдалда аюул тохёолдуулна гэжэ һүүлэй сагай үйлэ хэрэгүүд батална. Америкын империалистнуud Вьетнамда зэрлиг муухай дай үүдхээ, һуурин тосхонуудые, тарилганууdые галдана, фабрика, заводууdые һандаана, амгалан хүн зонние алана. Совет хүнүүд Вьетнамай арадые баатар тэмсэлдэнь ходоод дэмжэжэ байгаа, мүнөөшье дэмжэнэ. Империалис хүсэнүудэй эзэрхэг түримхэй ябуулганууdта эсэргүүгээр ажал ябуулгаяа улам эдэбхитэй болгохо гээшэ манай партиин зорилго юм. Тэрэшэлэн манай арад, мүн бусад ороноуудай арадуud Баруун Германийн милитаристнуудай үһөө хяһаагаа абаха гэһэн зэрлиг эрмэлзэлгэ тушаа һэргэг байха ушартай.

Коммунис байгуулалтадаа шэнэ амжалта туйлахадаа, манай ороной экономическа болон бээ хамгаалгын хүсые улам бэхижүүлхэ талаар шэнэ амжалтануud туйлахадаа өөрынгөө интернациональна уялга дүүргэбди гэжэ манай партиин тоолоно. Тиигээд социалис хани барисаанай нэгэдэлые, жагсаалые бэхижүүлхын тула, марксизм-ленинизмын гол үндэһэ һуури дээрэ бүхы ороноуудай коммунистнуудай нэгэдэлые эб найрамдалай, демократийн, коммунизмын илалтын аша туһада бэхижүүлхын тула манай партиин бүхы хүсөөрөө ороддодог, саашадашье ороддохо байха.

Совет арад шэнэ 1966 оной эрэ хүсөөр түгэс уттажа байна. Шэнэ жэл партиин, арадай ажабайдалда элитэ ехэ үйлэ хэрэгэр тэмдэглэгдэхэ гэбэл, мартын 29-дэ КПСС-эй XXIII съезд нээгдэхэ байна. Совет хүнүүд энэ съездые амжалта түгэсөөр уттахаяа ороддоно.

Партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Соведскэ правительствын даалгабариие дүүргэжэ, Мордвагай Автономито Совет Социалис Республикада правительствын үндэр шагнал — Лениной орден барюулхыемни зүбшөөгыт гээд нүхэр Гришин үгынгөө түгэсхэлэ хэлэбэ.

Нэрьемэ альга ташалган доро тэрэ республикын Улаан тугта Лениной орден хадана.

Үндэр шагналтайнь дашарамдуулан, суглаанда хабаадагшадые үгэ хэлэгшэ үшөө дахин амаршалаа. республикын хүдэлмэришэдтэ, колхознигуудта, интеллигенциндэ, бүхы ажалшадта ажал хэрэгтээ үшөө ехэ амжалта туйлахыень, ажаһуудалдаа зол жаргалтай байхыень хүсэнэ.

В. В. Гришинэй үгэ нэгэнтэ бэшэ альга ташалгаар таһаллаа.

КПСС-эй Мордвагай обкомой нэгэдэхи секретарь Г. И. Осипов үгэ хэлэжэ, Мордовийн арадай туйлаһан амжалтые үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө Советскэ Союзай Коммунис партида, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумда, Соведскэ правительствада баяр хүргэнэ.

Баярай энэ суглаан дээрэ КПСС-эй XXIII съездын хүндэлэлдэ Мордвагай АССР-эй ажалшадай абаһан социалис үялга баталан абтаа.

Суглаанда хабаадагшад нэрьемэ альга ташалган доро КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ хандаһан мэндэшгэ [illegible]

КПСС-эй обкомдо, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

...ондо хонидой түл абалгаар, тоо толгойень олошоруулгаар, ашаг ...ень дээшэлүүлгээр республикын колхоз, совхозуудай хонишодой социалис мүрысөөнэй гурим

...тоо толгой олошо... ашаг нэмэгдэнь дээ... 1966 ондо республ... ...оо социалис мүрысөө ... дэлгэрүүлхэ гэһэн ...ын хонишодой зүб... ...баадагшадай үүсхэлые ... обкомой бюро, Бу... ...еспубликын Министр... ...овет һанаалгаад, мү... ...нимэ гурим зарлаха ...адхал оруулба:

...ублика дотор дэлгэр... ...үрысөөндэ хонишодой ...адануud — эхэ хони... ...энүүдые, эрьеүүдые, ...е болон хурьгадые ...даг бригадануud хабаа... ...тэй.

...ысөөнэй дүнгөөр нимэ ...й бригадануудые ила... ...тоолохо гэбэл:

... хонидые харуулһалдаг ... 100 эхэ хони бури... ...а дооно бэшэ хурьга, ...үрүүшынхээ хурьгал... ...нидһоо 100 толгой бу... ... хурьга абаад, нооно ...гаар түсэбөө дүүргэ... ...гадые эхэнһээ һал... ...тэдэнь гэхэ гү, али 4 ...айхадань түс бүринь ...раммһаа дооно бэшэ ...эн болгоһон байба...

б) хурьгадые харуулһалдаг, түлгэнүүдые болон эрье хонидые, хусануудые хаража байдаг бригадын жэлэй турша дотор (1965 оной октябрь һараһаа 1966 оной октябрь болотор) бүхы хурьгадайнгаа 98 процентнээ бага бэшыень, түлгэнүүдые болон эрье хонидой 99 процентыень, хусануудай 100 процентыень бүтэн бүринөөр ондо оруулһан, нооно хайшалгаар түсэбөө дүүргэһэн байбалынь мүрысөөндэ илаһанда тоолохо.

3.Мүрысөөндэ түрүүлэгшэдтэ нимэ шангуудые үгэхөөр хараалха:

а) мүрысөөндэ түрүү гараһан ахалагша хонишодто — «Республикын эрхим хонишон» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоод, КПСС-эй обкомой болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотануud барюулагдаха;

б) Харуулһалдаг эхэ хонидһоо 100 толгой бүринь 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абаһан, түрүүшынхээ хурьгалха хонидой отарануудта — 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга абаһан бригадын ахалагша хонишодто, үгышье һаа эдэ бригадануудай нэгэ гэшүүдтэ СССР-эй арадай ажахын түйлалтые харуулһан Высшэй продукци даабариһаа гадуур бүтээн гаргаба. Энэнь Россин 30 миллиардын тоодо ороолсохо манай городой ажалшадай нэмэри болоно.

Промышленна Улаан-Удэ дотор долоон жэлэй туршада ехээр хүгжэн ургаа. Машина бүтээлгэ, хүнгэн промышленность, барилгын индустри, энергетикэ хүгжөөгдөө. «Электромашина», нэлэй, «Теплоприбор» заводуудэй, парни сэмбын фабрикын болон бусад коллективуud социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, һайн үрэ дүн түйлаба. Долоон жэлэй үедэ ашаглалгада оруулагдаһан томо предприятинуud болохо түмэр-бетон зүйлнүүдэй завод, гэр байрын үргэлжэ томо хананууdые бүтээдэг завод, нооно угаадаг фабрика, 6-дахи хилээмэнэй завод болон бусад предприятинуud продукци ехээр үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ шангарьяа гараа.

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

...н модоной комбинатбарини 3-дахи участектив жэлэйнгээ түсэбрини 25-да дүүрг... ...уялгаяа болзорһоонь ...гэбэ. Участогай худ модо ашаха жэ... ...түсэбые бүри декаб... ...рудниина тулгануудоохэ даабариа де... ...20-до дүүргээ. Жэлэй ...түсэбөө гадуур 6,5 ...бометр модо, рудничнуудые ашаха гэһэн ...ог дээрэнь заатагуй ...гэжэ тэдэнэр мүнөө ...байнхай.

* * *

...товарна продукци үйлэдбэрилхэ жэлэй даабари дүүргэһэн тухайгаа Сэлэн-Дүүмын заһабарилын-механическа заводой коллектив элиндхэбэ. Долоон жэлэй һүүлынь энэ оной дүүрэтэр түсэбөө гадуур 62 мянган тухэриг эй продукци үйлэдбэрилхэ гэжэ тус заводойхид хараалаа. Механическа хабсаралгын цехэй Михаил Михайлович Поповой, Михаил Минтаховой даадаг электрогагнууршадай бригадануud, үрэмдэгшэд А. Б. Банеев, Е. К. Багаева гэгшэд заводой хүдэлмэришэдэй дунда долгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана.

Жэлэй түсэбөө гадуур 100 мянган тухэриг эй продукци үйлэдбэрилхэ зорилго урдаа табиһан Байгалай модоной базын коллектив эдэ үдэрнүүдтэ ажалай амжалта туйлаба. Тэдэнэр валовой, товарна продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө декабрини 25-да дүүргээ. Модон хайрсагуудые бэлэдхэхэ түсэб 110 процент, хюрөөдэмэл материал бэлэдхэхэ түсэб 102 процент хүргэгдөө. Тиихэдэ даабариһаа гадуур 200 кубометр хайрсагуудай модо, 3 мянган кубометр хюрөөдэмэл материал бэлэдхэхэ, 10 мянган шанага хюрөөдхэхэ үялга түс базын коллектив абаһан юм.

...совхозой механизаторбригада суутай. Эдэ ...нөө бүридэһэн бригада ...тор, комбайн заһабарилрагшатайгаар хүдэлнэд. ...ые дүй дүршэлөөр баян ...М. К. Соболев хүтэлм. Бригадын гэшүүд ...оммунис ажалай ударни... ...мэргэжэлтэйнүүд. Мү... ...й XXIII съездын хүндэ...дхэгдэһэн социалис мү...дэбхитэй оролсоод, бри...ажалтатай.

...ДЭЭРЭ (зүүн гараһаа): Михаил Карпович Собо...изатор Иннокентий Ива...ков хоёр.

...ВЕСНИНАГАЙ фото.

...шордомо дохёо

...ЖЭЭЛЫНЬ—ГАНСАЛ БОЛООМОН

...убэлжэлые түгэс бэ...эр, һайнаар үнэгэрэ... ...ажахыһаа абтадаг про...түсэй даабари дүүргэ...ниинь дамжагүй.

...тулаа үбэлжэлгэдөө эр...цохэ, малайнгаа ашаг ...дэлнэлуулхын түлөө ...эн оролдожэ байха тон ...Малдаа бардам хүрэхэ ...элбэлгэбэл, үбэлэй хүй...аршьегүй үнэгэргэхэ ха

...рхон ажахынуud үбэл...тон муу бэлэдхэлтэй. Хурамхаанай совхозой ...ремни малдаа хүсэд хү...тэжээл бэлдээгүй. Бэл...ан үйлэ тэжээлынь ямдал арай гэжэ хүрэхэ.

Үнеэлгээ мүнөө үйлэ үгэнэгүй. Гансал болоомоор холлоод байһан үнеэдһээ юун мүртэй һүн гараха даа. Нэгэ багахан силос үгөө болоно. Тэжээл багатайгаа мэдэнэгүй байгаад гидролизно аргаар һолоомо горитой буйлуулжа малдаа үгэхээ ямаб!

Намар, үбэлэй үедэ гэжэ табигдаһан рацион мини лэ саарһан дээрэ үлэшэнэ. Хүсэд эдеэлэгүй үнеэд мэдээжэ ааб даа, шадал тэнхээнь хараа байса доошолоо. Нэгэ үнеэн дунда зэргээр сүүхын 1,5—2 литр һу үгэнэ. Энэ тон ахирхан дун гэшэ бээ.

Фермэ дээрэнь ямаршье зоотехническэ хүдэлмэри ябуулагдадагүйнь гэмшэлтэй. Һаалишадай дунда социалис мүрысөөн үргэноор дэлгэрүүлэгдэнэгүй.

Гадна түс фермэдэ экономическа шалгалта жэлэй турша соошье болодогүй. Тиимэнээ һаалишад ямараар хүтэлжэ байнаяа мэдэнэгүй. Фермэнь олзотой гү, али гарзатай гү — ойлгохын аргагүй.

Совхозой түс отделениде ветеринарна хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Малай гарзалхань али олон үзэгдэнэ. Энэ жэлэй арба нэгэ һара соо 106 толгой эбэртэ бодо мал, 500 толгой гахай гарзалаа.

Энэ отделениде эмхидхэлэй хүдэлмэрини һуула дээрэнээ энэ тэрэ дугдалнуud ушарна.

Г. БАРАННИКОВ.

...ҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл

...промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд саа...ор салхар үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэ...ини 25-да дүүргээ. Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй ...ахар үйлэдбэрилгэ энэ жэлдэ 2 миллион ...оор гэхэ гү, али 28 процентээр нэмэһэн

Тоно буйлуулдаг промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд гүрэнэй бэлэдхэһэн зүйлнүүдээ ургамалай тоно буйлуулан гаргаха жэлэйнгээ түсэбые декабрини 25-да дүүргээ. Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй жэшэбэл, ургамалай тоно буйлуулан үйлэдбэрилгэ 350 мянган улуутэй тонноор гэхэ гү, али 19 процентээр нэмээ.

...ОССИН ФЕДЕРАЦИИН ...ЖАЛШАДАЙ АМЖАЛТА

...Федерацийн промышленностьда хүдэлмэрилгэ үйлэдбэрилгээ бүхы хэмжээнэй талаар, ...шухала продукци бүтээн гаргалгын та...ноодоо түсэбые декабрини 25-да — бол...зорһоонь урид дүүргэбэ. Жэлэй дүүрэтэр үшөө милиард улуутэй тухэригэй промышленна продукци нэмэжэ бүтээхэ байха.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые хүсэндэнь хүргэе

ХҮН БҮХЭН—АЖАЛДАА ЭЗЭН

Ажахы эрхилхэ һургуули

БҮРЯАД ҮНЭН ХУУДАҺАН № 3

■ Колхозой гол һалбаринууд ажахын тоосоондо оруулагдаа. ■ Нёдондо мал ажалһаа 262,9 мянган түхэригэй олзо оруулһан. ■ Харин энэ жэлдэ 308,7 мянган түхэриг олзо абтажа, тэрэ тоодо 163.705 түхэригэй сэбэр олзо оруулагдаа. ■ Һүүлэй гурбан жэлдэ колхозой бүхы мүнг олзо доход 524 мянган түхэригһөө 630 мянг түхэриг хүрэтэрөө ургаа. ■ Продукци ехээр лэдбэрилэгдэдэг боложо, өөрынь үнэ сэнш хямдараа.

ЗАГАРАЙН XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз хүн зонойнгоо тоогоор, газар тариалангайнгаа хэмжээгээр, адууһа малайнгаашье тоо толгойгоор дундууршаг шадалтай ажахы болоно. Колхоз бүхыдөө 9 мянга шахуу га эдлүүрнин газартай, тэрэнэйнь 5 мянган га тариалан, 2400 гектарынь сабшалан юм. Хамта 1650 эбэртэ бодо мал, 7 мянга гаран хонин һүрэг үсхэбэрилжэ байдаг, 350 үрхэтэ айлтай артель.

Энэ колхоз һая болотор аймаг, республика соогоо ажал худэлмэрээрээ гээгдэнги, экономикынгоошье талаар түлюуршаг ажахынуудай нэгэн гэжэ тоотой байһан. Тиимэһээ эндэ хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, бүхы гэшүүдынь ажахыгаа хайшан гэжэ гээгдэлһээ гаргахаб, бүхы һалбаринуудаа яажа ашаг олзо ехэтэй болгохоб гэжэ бодомжолжо эхилээ һэн.

Тиигээд 1962—63 онуудһаа хойшо жэжэ отара, гүүртэ, фермэ, бригадануудаа зохихо тээшэнь томодхожо, нэгэ зүб шэглэл, мэргэжэлтэй болгоод, тэдэнэйнгээ зариимые бага зэргээр һубарюулан, ажахын тоосоондо оруулжа захалаа. Бүхы һалбаринуудые хуу нэгэ доро ажахын тоосоондо оруулжархиха аргагүй байгаа. Нэгэдэхеэр, энээнэйнгээ али тухай ашагтай байһаниие хүн зондоо балшыса харуулха, этигүүлхэ хэрэгтэй байгаа бшуу. Хоёрдохёор, зоной халсэдэгээр «гараса үзөөгүй аад, гуталаа бү тайла» гэлэгтэл һайн шалгажа үзөөгүй аад, нюдэ балай мунайгадаха болоо һаа баһал таарахагүй ха юм.

Иигэхэдээ эндэхид ажахын тоосоондо түрүүн этигээгүй, тэрэниие урагша абаагүй дээрэһээ тиигээ бэшэ. Харин хаанашье ажал үйлэдбэридэ ехэ хүбилалта хэхэ гү, али шэнэ юумэ пэбтэрүүлхэдээ, абаһаар тэрэнээ ямар нэгэн һалбари гү, али багахан участок дээрэ туршажа үзөод, һайн үрэ дүн түйлаад байхадаал, саашань дэлгэрүүлхэдэ, һайн гэжэ түрүү дүй дүршэл харуулна. Эгээн түрүүн 1962 ондо XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид хонишодойнгоо бригадануудта сабшалан, бэлшээрийн газар даалгажа үгөөд, ажахын тоосоондо оруулаа бэлэй.

Саашадаа тэрэнь жэлһээ жэлдэ улам нарижуулагдажа, мүдигдэжэ байһаниинь элитэ. Мүнөө эндэ гурбан отделени, тэрэ тоодо тракторно-таряан ажалай гурбан бригада, һаалиин гурбан фермэ, хонишодой табан бригада, гахайн фермэ, овощ ургуулдаг хоёр звено ажахын тоосоондо оруулагданхай.

Алмалта, арьбалалтын һургуули

ХЭНЭЙНЬЕ мэдэһээр ажахын тоосооной гол удхань хадаа ажалай бүтэсые эрид дээнэлүүлхэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг ехээр аад, гаргаша багатайгаар, хямда сэнтэйгээр абажа һураха, олоной зөөридэ эзэн ёноор, гамтай наринаар хандаха, бага ехэшье юумэндэ алмалта арьбалалта хэхээр хүн бүхэниие һургаха гэһэн ушартай ха юм.

Колхозой ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригаданууудай ямараар эмхидхэгдэдэгые **Михаил Степанович Зубакинай даадаг бригадын жэшээ** дээрэһээ хаража үзэе.

Эндэ табан хүн 600 эхэ хонидые, 400 эрьенүүдые хаража байна. Бууса гэжэ газарта 110 га сабшалан даажа абанхай. Бүхы ажалаа хэхэдэнь хэрэгтэй дүрбэн мориндтой, тэдээндэ тохохо тоног зэмсэг, оруулха шарга, тэргэ, косилка, тармуур гэхэ мэтээр хүсэд. Ажахынгаа тоосооной даабариин ёноор өөһэдынгөө хүсөөр жэл соо 1225 центнер үбһэ сабшажа абаха, мүн 27,4 центнер ноойо хайшалха, 95 центнер мяха үйлэдбэрилхэ, тэрэнһээ хамта 17.626 түхэригэй олзо оруулха ёнотой. Тиихэдэ ажалай түлөөһэндэ жэл соо 4920 түхэриг, ондоо тээһээ тэжээл худалдажа абахадаа 2086 түхэриг, мүн үшөө гэр байра заһабарилга, хонин үрэжүүлгэ гэхэ мэтэ бусад гаргашада хамта 9060 түхэриг үгтэхэ гэжэ ажахынь тоосооной даабари дотор хараалагданхай. Ондоогоор хэлэбэл, **байгша ондо 8566 түхэригэй сэбэр олзо оруулха** гэһэн зорилго бригадынхидай урда табигдана. Тэрэшэлэн абаһан ноойон, хонинойнь мяханай өөрынь үнэ сэн хэды түхэригтэ болохоб гэжэ урид тодорхойлогдонхой. Эдэ түсэб, даабаряа дүүргээд, үлүүлэн дүүргээд байхадаа ямар хэмжээнэй нэмэлтэ түлөөһэ абахаб, харин дүүргээгүй һаа, түлөөһэнэйнгөө хэды шэнэниие даруулхаб гэжэ баһал тодоор харуулагдана.

Энээнэй ашаар бригадын хонишон бүхэн хэхэ худэлмэриигөө жэлэй түсэб, даабари, хамаг гаргаша, абаха олзо доход, салин хүлһэнэйнгөө бүхы мүнгэнэй тоо байе уридшалан хуу сээжээр мэтэд ябана бшуу. Тиимэһээ ямар юумэ хэхэ, хайшан гэжэ худэлхэдэмнай олзо доход ехэ абтахаб, мүнгэ зөөри алмагдахаб гэжэ тэдэнэй ходэ бодомжолжо, тооложо байдаг болоһониинь гайхалгүй.

Ажахын тоосоон—алмалта арьбалалтын һургуули гэжэ зүб хэлэдэг. Урдань бригаданууда, аса, тармуур, тоног зэбсэг, аргамжа уялаһаа эхилээд, ходол дуталдажа, шаг шуурхан болжол байдаг һэн. Юуб гэхэдэ, зарим зоной хамтын зөөридэ харюусалгагүйгөөр хандадаг дээрэһээ, зэмсэг зэрэ, элдэб жэжэ хэрэгсэл хэдышье олоор худалдажа абаха, бэлдэхэдэ, сагһаа урид эбдэгдэод, хаягдаад һаладаг байгаа. Даб дээрэ харахада энэнь жэжэшье һаа, хамта дээрээ суглархадаа колхоздо ехэхэн гарза ушаруулдаг бэлэй. Харин мүнөө хонишодой бригада гү, али һаалиншье фермэдэ тиимэ юумэн үзэгдэхээ болёо. Михаил Зубакинай даадаг бригадын үниэй хонишон Анатолий Зайков энээн тухай иигэжэ хэлэнэ:

— Ажахын тоосоондо ороҗо, хамаг юумэндээ эзэн болоод байхадаа, гонзойхо хадааһашье хэлөө хаямагүй, бүхы хэрэгсэл, зөөреэ нарин нягтаар абажа ябаха баатай бологдоно. Хэрбээ даажа абаһан юумэдээ харюусалгагүйгөөр хандажа, сагһаань урид эбдэд, үгы хэед байбал, өөһэдынгөөл хармаан хохидоохо бшуубди.

Зуб лэ даа. Энэ жэлдэ хонишодой бригаданууд үбһэ тэжээлээ хуу өөһэдөө бэлдхэд, тэрэнээ баһал өөһэдынгөө хүсөөр зоожэ абаа, байра байдалаа түхэрээ. Гансахан энээнэй ашаар Михаил Зубакинай бригадынхид жэлэй эхиниһээ хойшо 400 гаран түхэриг алмаа.

— Бэлэдхэгдэһэн үбһэ тэжээлэйнгээ гаргашын ехэ болоношогүйн тула трактор, машиныи хүсэ шадаал һаа багаар хэрэглэхэ, харин ехэнхи худэлмэрэй мори унаагаар хохэ гэжэ ороҗонобди,—гээд түс бригадын хонишод хөөрэдэнэ.

Тоонууд гэршэлэн хөөрэнэ

ХОНИШОДОЙ ажахын тоосоондо ороһон бригаданууда жэлэй дүн үшөө гүйсэд гаргагдаагүй. Тиигэбэшье ажахын тоосооной али тухай ашагтай байһаниие зарим тэдыгээр харуулжа болохоор. Жэшээ болгон, гурбадахи отделениин эрхим хонишон Цырен-Даша Батуевай даадаг бригадынхидай ажалай һүүлшын хоёр жэлэй дүн хаража үзэе.

	1963 ондо		1964 ондо	
	түсэб	дүүргэлтэ	түсэб	дүүргэлтэ
Хурьгадые түлжүүлгэ (толгой)	460	453	445	433
100 эхэ хонин бүриһөө	100	96	100	83
Ноойо хайшалалга (центнер)	15,85	16,62	15,46	15,24
Хониной мяха үйлэдбэрилгэ (центнер)	76	76,4	121	64
Ажалай гаргаша (түхэриг)	9025	5244	8864	9479
Алмалта хэһэниинь (түхэриг)	—	3781	—	—
Үлүү таргаша хэһэниинь (түхэриг)	—	—	—	719
Олзо доходынь (түхэриг)	11.770	12.000	12.200	9650
Сэбэр олзонь (түхэриг)	—	6756	—	201

Энээн дээрэһээ харахада түс бригадынхид байгша ондо нёдондоойхидо орходоо хурьга олоор абажа, ноойошье ехээр хайшалаад, илангаяа ажалай элдэб гаргашые ехээр хороожо, мүнгэ зөөри һайса алмаһанай ашаар аяар 6756 түхэригэй сэбэр олзо оруулаа.

Тэрэшэлэн хонишод Михаил Зубакин, Георгий Вербенко, Георгий Шигин гэгшэдэй даадаг ажахын тоосооной бригаданууд шье баһал һайн дүн түйлаһай. . **Хонишодойнгоо эрхимээр ажаллаһанай ашаар үнгэрэгшэ 11 һарада нолхоз энэ һалбариһаа хамта 74,7 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулба. Тиихэдэ хониной мяханай центнерэй өөрынь үнэ сэн түсэбэй ёноор 40 түхэриг 80 мүнгэтэ байха аад, 37 түхэриг 80 мүнгэтэ болоо.** Харин тэрэнэй центнерыень 100 түхэригөөр гүрэндэ худалдажа, центнер бүхэнэй 62 түхэригэй сэбэр олзо оруулаа. Центнер ноойоной өөрынь үнэ сэн 204 түхэригтэ байха һаа, үнэндөө 189 түхэригтэ болоод, харин тэрэнээ гүрэндэ 410 түхэригөөр худалдажа, центнер бүхэнһөөнь 211 түхэриг олзо абтаа бшуу.

Һаалиин фермэнүүдшье һүүлэй хоёр жэлдэ муу бэшээр худэлөө гэхэ хэрэгтэй.

Урдань фермын һаалишад, малшад үбһэ тэжээл бэлэдхэлсэхэ талаар хурганаршье үлгэхэ юумэ хэдэгүй, таряан ажалай бригадынхидай ама хараад, тэдэнэй бэлдэһэн тэжээл малдаа эдюулээд байгаа. Мүнөө тиимэ юумэн үгы болоо. Тэдэнэр баһал сабшалан, бэлшээри, адууһа малайнгаа ёнотой эзэд болонхой. Жэшээнь, **Нарин нютагай гурбадахи фермэ (даагшань Дарма Дондоков)** абаад үзэе. Нёдондо турүушынхеэ ажахын тоосоондо ороҗо, үбһэ тэжээл өөһэдөө бэлэдхэдэг болоод, ажалай элдэб эсын гаргаша али болохоор хороожо, бүхы юумэндээ эзэн ёноор хандан, **жэл соо 39,6 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулаа һэн. Һааһан һүүлэйнь центнерэй өөрынь үнэ сэн түсэбэй ёноор 14 түхэригтэ байха аад, тэрэнь ороҗоол 9 түхэригтэ болоо.** Энэ жэлэй үнгэрһэн 11 һарын дүнгөөршье центнер һүнэй өөрынь сэн баһал хямда, 9 түхэригһөө дээшэ гараагүй. Түс фермын түрүү һаалишад Цымжит Цыдышова, Дыжитма Шагдарова, Цырен-Ханда Цыренова болон бусад һу ехээр һаадагаараа гансашье колхоздоо бэшэ, бүхы аймаг дотороо суутай.

Саашань. Тракторно-таряан ажалай бригаданууде ажахын тоосоондо оруулхада мүртэй үрэ гарахагүй гэжэ колхоздо һая болотор тоолодог байгаа. Тоод һүүлшын хоёр жэлэй дүн дээрэһээ харахада, **ажахын тоосоондо ороҗоной ашаар таряан ажалай бригаданууда шье баһал ехэ хубилалта бии.** Юуб гэхэдэ, механизаторнууд газарайнгаа, машина, техникынгээ ёнотой эзэд болоод, ургуулжа абаһан ургасынгаа жэшээгээр түлөөһэндэ хүртэдэг болоходоо ажалдаа һураргүй ондоогоор хандана. Таряалангаа зүбөөр элдүүрилхэ, бүхы агротехникые наринаар сахиха, машина, техникээ һайнаар ашаглаха хэрэгтэ анхарал ехэ хандуулагдана. Урдань механизаторнууд хабар өрэжэ таряад, намар ургасыень хуряагаад, бэшэ тээнь таряалан руугаа һанаагаа табигаггүй бэлэй. Юуб гэхэдэ, таряанай ургаа, үгышье һаань, условно хахалалгын гектарай тоогой байбал, тэдэнэр түлөөһэ жэшээдгүй абадаг байгаа бшуу.

Таряан ажалай бригаданууде ажахын тоосоондо оруулһанай ашаар нёдондо энэ һалбариһаа 217 мянган түхэригэй олзо оруулаа гэхэ гү, али урэзанданайхиһаа зуу мянган түхэригөөр ехэ олзо абтаа. **Колхозой тракторно-таряан ажалай хоёрдохи бригада (бригадир Николай Васильев) нёдондо эгээл ехэ ургаса абажа, бүхыдөө 56 мянган түхэриг сэбэр олзо оруулаа. Эндэ центнер ороҗоной өөрынь үнэ сэн түсэбэй ёноор 7 түхэригтэ байха аад, тэрэнь һураргүй хямда, миил 4,5 түхэригтэ болоо. Байгша ондо тон ехэ ган гасуур жэлдэшье тус бригада таряалангай га бүриһөө дунда зэргээр 10,5 центнер, харин зарим газарһаа гектарай 25—30 центнер шэниисэ хуряагаа.** Энээнэй ашаар бригадынхид мүнөө жэлдэ ашаг олзо ехээр оруулхань.

Ажаллаһанай зэргээр—урмашуулха

ЖЭЛҺЭЭ ЖЭЛДЭ колхозоо ходол гарза хохидолдо оруулдаг байһан өвөщ ургуулгын звенонууд ажахын тоосооной ашаар баһал бараг үрэ дүн түйлаа. Колхоз бүхыдөө 23 гектарта овощ, 98 га хартаабха ургуулна. Байгша ондо га бүриһөө 137 центнер овощ, тэрэ тоодо—202 центнер капуста абтаа. Тиигэжэ **колхоз овощ ургуулгаһаа хамта 20 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулаа. Дуршэлтэй огородшон М. А. Масловагай даадаг звено га бүриһөө 149 центнер овощ, тэрэ тоодо гектарай 216 центнер капуста хуряагаа юм.** Түс звенодо центнер овощойнь өөрынь үнэ сэн түсэбэй ёноор 4 түхэригтэ байха аад, ороҗоол 2 түхэригтэ болоо.

Хэнэйшье мэдэһээр ажал хэһэн хүнэй салин хүлһэ-түлөөһые зүбөөр үгэхэ, һайнаар урмашуулха гээшэ ажахын тоосооной тон шухала зүйлынь болоно.

Һайнаар худэлжэ, продукци элбэгээр аад, хямда сэнтэйгээр абаһан лэ хүн ехэ түлөөһэндэ хүртэхэ гэдэг ажахын тоосооной гол хуули ха юм. Эсэстээ һайн түлөөһэ абажа, урмашуулагдажа байхадаа хүншье ороҗосотойгоор худэлхэ, энээнэй ашаар ажал худэлмэри урагшатай ябаха жэшээтэй.

Жэшээнь, һаалишадта һааһан һүнэй центнер бүхэндэ 4 түхэриг гол түлөөһэн үгтэнэ. Хэрбээ тэдэнэй һарынгаа түсэб үлүүлэн дүүргээд байгаа һаань, тэрэнэйнь килограмм бүхэндэ үшөө 2 мүнгэ нэмэжэ үгэдэг. Харин жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэбэлынь, килограмм бүхэнэй 5 мүнгэ нэмэжэ түлэнэ. Һаалишадай даажа байһан 17 үнэсэйнгээ түс бүриһөө тугал абажа түлжүүлээд байхада, жэлэй һүүлдэ нэмэлтэ түлөөһэндэнь нэгэ тугал үгтэнэ. Мүнөө колхозой һаалиин нэгэдэхи фермынхид (даагшань Иван Ботов, техник-үрэжүүлэгшэ Мария Шигина) жэлэй 11 һарада зүүн үнеэн бүриһөө 94 тугал түлжүүлжэ шадаа. Һаалишад Валентина Ивакина, Мария Осипова гэгшэд 17 үнеэлһэ 19 тугал абаа. Тиигэжэ **эндэ арбан һаалишад нэмэлтэ түлөөһэндэ нэгэ-нэгэ тугал абаха болонхой.**

— Ажалай түлөөһэ, илангаяа нэмэлтэ түлөөһэ шэнэ гүримаар үгэдэг болоогүй һаа, үнеэдэй һубайралгые нигэжэ эрид усадхажа шадахагүй байгаабди,— гэжэ фермые даагша нухэр Ботов хөөрэнэ.

Фермын мал адуулагшадшье үнеэдээ һубайруулхагүй, һу һаалиие дэшэлүүлхын түлөө һаалишадһаашье дутуугүйгөөр ороҗоно. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр фермынгээ һу һааха түсэбөө ходо дүүргэжэ байгаа һаань, нэмэлтэ түлеөһэндэ баһал хүртэлсэнэ. Гадна бүхы фермын зуун үнеэн бүриһөө 98 тугал түлжүүлбэлынь, мал адуулагшадта 20 түхэриг шан үгтэдэг.

Хонишолшье мүн лэ түсэбһөө гадуур хурьга олоор абаһан, ноойо ехээр хайшалһанай түлөө горитой мүнгэ нэмэжэ абана. Жэшээлхэдэ, **энэ жэлдэ хурьга олоор түлжүүлһэнэйнь түлөө хонишодой нэмэлтэ түлөөһэндэ 132 хурьгад үгтөө. Түсэбһөө гадуур ноойо хайшалһанай түлөө 420 түхэриг шан хубаагдаа.** Гансахан Цырен-Даша Батуевай бригадын хонишод нэмэлтэ түлөөһэндэ 36 хурьга абахань.

Мал ажал дээрэ худэлжэ байһан хүндэ ажалай түлөөһэ, нэмэлтэ түлөөһэ тогтоохонь тиимэшье орёо бэшэ. Тэдэнэр үйлэдбэрилһэн продукциингаа жэшээгээр лэ түлөөһэ абана бшуу. Харин таряан ажалда худэлһэн зоной түлөөһэ яажа зүбөөр үгэхэб? Энээн тушаа нилээд зүбшэн хэлсэжэ үзэһэнэй һүүлдэ механизаторнууд болон таряашадта бүтээһэн худэлмэриинь зэргээр гол түлөөһэнэй 70 процентые үгөөд, ургасын абтажа, жэлэй дүн гаргагдаад байхада үлэгшэ 30 процентыень нэмэжэ үгэхэ, мүн түсэбөөр хараалагдаһанһаа ехэ ургаса абаад байгаа һаань, тэрэнэйнь 25 процентые өөһэдтэнь натураар үгэхэ гэжэ тогтоогоо. Тиихэдэ түсэбтэ ургасяа абажа шадаагүй һаань, ажалайнь түлөөһэнэй мүнгэнһөө дараха юм.

Жэлэй түсэб ба ажахын тоосоон

ТИИГЭБЭШЬЕ ажахын тоосоон колхозой бүхы дутуу дундануудые усадхаа, бүхы арга боломжые дуурһан нээжэ үгөө гэхын аргагүй. Ажахын тоосоондо ороҗон бригада, фермэ, звенонуудай ажалда дутагдалнууд, үшөө хүсэд шиидхэгдээгүй, ёноор мүртөө оруулагдаагүй асуудалнууд олон.

Энэ үедэ жэлэй үйлэдбэриин-финансова түсэб табихадаа колхозойхид ажахынгаа тоосоо улам нарижуулан һайжаруулха тушаа ехэ анхарал хандуулна. Мүнөө бригада, фермэнүүдтэ эдеэ хоол үйлэдбэрилхэ түсэб, мүнгэ, зөөри гаргашалха лимит табигдадагшье һаа, үрэ дүнгынь гансал жэлэй һүүлдэ согсологдоно. Энэ ехэ дутагдал. Саашадаа ажахын тоосоондо ороҗон бригада, фермэнүүдтэ хэхэ худэлмэриинь түсэб квартал кварталаар табяад, үрэ дүнгүүдынь хаһа сагтань согсолжо байхаар шиидээ. Энээнэй ашаар абтаһан һу, мяха болон бусад продукциин өөрынь үнэ сэнгэй хэды шэнээн болоһон, хаанань ямар үлүү гаргаша хэгдэһэниие квартал бүхэндэ хинан шалгажа, дутуу дундыень ябууд усадхажа байха арга олгогдохо. Тиихэдээл ажахымнай тоосоон үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые зүбөөр эрхилхэ ёнотойл толи болохо бшуу.

Абтаһан центнер продукциин өөрынь үнэ сэнгые гүрэнэй худалдаанай сэнтэй сасуулхада хэды хямда байһаниие харуулая.

	Өөрынь үнэ сэн (түхэригөөр)	Гүрэнэй сэн (түхэригөөр)	Сэбэр олзо (түхэригөөр)
Һүн	12.10	16	3.90
Үхэрэй мяхан	25.20	89	63.80
Хониной мяхан	37.80	70	32.20
Ноойон	189	408	219

Гадна һу һаалга, малай шэгнүүр нэмэлгын ажалай гаргаша жэлэй бүхы сагта адли баидаг бэшэ. Зундаа һу, мяханай өөрынь үнэ сэн үбэлэйхидэл адли байхагүй ха юм. Тиимэһээ эдэ продуктнуудай үйлэдбэриин гаргашын лимидые һара, квартал бүхэндэ ондо ондоогоор табиха ушартай болоно. Колхозойхид саашадаа энээниие баһал хараадаа абаха зэргэтэй.

Энэ жэлдэ XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз бүсад ажахыныудтал адли баһа үйлэдбэриигээ түсэб түрүушынхеэ өөһэдөө зохёон табижа байна. Энэ тон хэрюусалгатай, түйлай ехэ удха шанартайшье хэрэг байһаниие колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, бүхы гэшүүд һайн ойлгоно.

Үнэндөө үйлэдбэриие доороһоо түсэблэхэ гээшэнэй «бурхан харуужа» гээд лэ толгойдоо ороҗон тоо бэшэжэрхихэ бэшэ, харин ажахынгаа доторой хамаг арга боломжо, нөөсэнүүдые хараада абан, хайшан гээл һаа эдеэ хоолой зүйл элбэгээр, хямда сэнтэйгээр үйлэдбэрилхэб гэжэ бүхы талаһаань бодомжолон түсэблэхэ болоно. Одоол «долоо дахин хэмжэжэ үзөөд, нэгэ дахин отолхо» гэдэг үгэ эндэ ехэхэн удха шанартай.

Нэн түрүүн **таряан ажал ямараар түсэблэгдэнэб гээд харая.** Ерэхэ 1966 ондо колхоз 3715 гектарта ороҗоо болон тэжээлэй ургамалнуудые тарижа, хамта 30 мянган центнер ороҗоо абаха гэхэ гү, али га бүриһөө дунда зэргээр 10 центнер, тэрэ тоодо гектарай 12 центнер шэниисэ хуряаха түсэбтэй. Ондоогоор хэлэбэл, байгша оноойхиһоо зургаа мянган центнерээр ехэ таряа абаха болоно.

Таряалангайнгаа газар тиимэ ехээр ургэдхөөгүйшье һаа, түбхын түрүүн тэндээ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ һайса гаргажа, ургасыень дээшэлүүлхэ зорилго табина. Гектарай тэды шэнээн ургаса абаха гэжэ түсэблэхэдөө, һүүлэй табан жэлэй дун сасуулан хаража үзөө. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ 1963—1964 онуудта сагай уларил тиимэ һайн бэшэ байбашье... хи бригаданууд га бүриһөө 11,5—11,9 ... шэниисэ хуряаһан байна. Энээгээр бодохо... хэ жэлдэ га бүриһөө 12 центнер шэниисэ... гээшэнь лаб дүүргэхээр зорилго бшуу.

Энэ гол түсэбэйнгөө ёноор отделени, ... бүхэндэ тодорхой даабари үгтөө, түс ... технологическа карта табигдаа. Хаана ... гамал, хэды шэнээн тарихаб, севооборот ... гээд зүбөөр сахихаб, урда жэлынь ямар ... таригдажа, хэды шэнээн ургаса үгэһэн ... тэндэ ямар түхэлэй машина, техникээр, ... жээнэй, ямар агротехническэ худэлмэри... гэжэ бригада бүхэндэ механизатор, тарим... һайса зүбшэжэ, бодомжолжо үзэһэн хо... сэблэнэ. Илангаяа хоёрдохи бригадала ... ехэтэй таряашан үбгэд Куприян С... Алексей Анисков, Иван Вишняков, ... Ставский болон бусад түсэб табилгада, т... гическа карта зохёолгодо эдэбхитэйгээр ... далсажа, олон дурадхалнуудые оруулһан ... дэхи отделенидэ хэды шэнээн паар үлөөх... ехэ арсалдаан гараба. Зариман бүхы т... гай 30 процентые паар болгоо гэжэ ... Паар байһан газарһаа хэдышье ехэ ур... тадаг һаань, таряалангай аяар 30 процен... хэли жэл соо миин байлгажа болохогүй ... даб дээрэ 16—17 процент паар үлөөх... шиидхэбэ. Хүрьһэнэй үрэжэл һайжаруул... гамалнууд— хартаабха, горох, обёосой хо... хэ мэтые ехэ газарта ургуулаад. Һүүлд... шэниисэ, гэршүүхэ тарижа, һайнаар ... болохоор шиидээ. Харин газар бүхэндэ ... зын һайнаар ургаагаггүй дээрэһээнь ... тэрэниие бага хороогоод, нэгэл участог... ургуулха гэлсэбэ. Мүн ерэхэ жэлһээ эхи... вообородоо гуримшуулха, ойрын хоёр ... 300 гаран га шэнэ газар ашаглаха, ... ашаар сэбэр паар 20 процент хүрэтэр ехэ... хэ зорилготой.

Эдеэ хоолой зүйл—хямда элбэгээр

ТИИХЭДЭ адууһа малайнгаа гол тэжэ... даг нуга сабшалангаа һайжаруулу... сынь дээшэлүүлхэ юм. Ерэхэ жэлдэ бу... га сабшалангаа ехэнхиинь 2—3 дахин ... тэндээ 6 мянган тонно шэбхэ гаргаа... риһөө 10 центнер үбһэ хуряаха, адуу... бүдүүн тэжээлээр бардам хүрэхөөр хэ... жэ түсэблөө. Иимэ ургаса хуряаха арга ... шье гүйсэд бии. Жэшээлхэдэ, байгша о... ган болоошье һаань, **сабшалангаа һайса ... үтэгжүүлһэнэй ашаар гектарай 8—... үбһэ абаа.** Түрүү луговод Лазарь Зуба... сей Анисков, Цыренжап Агбанов гэгш... 100 га сабшалангһаа гектарай 11—1... үбһэ хуряагаа. Ерэхэ жэлдэ 50 ге... хэгдэхэ.

Мал ажал дээрэшье түсэб табилга б... гуримаар хэгдэнэ. Түрүүн хонишодой... һаалиин фермэ бүхэндэ зүблөө хэжэ, ... боломжоёо һайса элирүүлжэ үзөөд, т...

Хэнэйшье мэдэһээр мал ажал дээрэ... жээл гол асуудал болоно. Тиимэһээ ... һааха, малай шэгнүүр һайса нэмэ... ехээр хайшалхын тула хэды шэнээн ... хэрэгтэйб гэжэ зүбөөр тодорхойлно. К... хэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1700 кил... һаажа, хамта 10.3 мянган центнер ... 7390 центнерынь гүрэндэ худалдаха ... гоор хэлэбэл, һу һаалиа энэ жэлэйхи... ган центнерээр дээшэлүүлхээр хараал... рилго дүүргэхын тула үнеэдээ 90 ... олон болгожо, һайнаар эдеэлүүлээд, ... мынь дээшэлүүлхэ байна. Тиихэдэ 1... 3340 центнер мяха үйлэдбэрилжэ, тэрэ... центнерыень гүрэндэ худалдаха. 229... ноойо гүрэндөө тушааха зорилготой. ... баһал потолоорһоо абажа табигдаагүй. ... хэдэн жэлэй үрэ дүнтэй хараадуулаа... малай ашаг шэмэ зарим тэды дээшэлү... долсожо табигдаһан. Хонишодой бриг... лиин фермэ бүхэндэ тэрэнь хубааглаж... хэды шэнээн продукци үйлэдбэрилхэб. ... риһөө хэды литр һу һааха б... ды килограмм ноойо хайшалхаб, мала... сүүдхэдээ хэды килограммаар нэмээхэ... дорхой даабари үгтэнэ. Мүн фермэ, бри... дээ хэды шэнээн мүнгэ зөөри га... центнер һу, мяха, ноойонойнь өөрынь ... ды түхэриг болохоб гэхэнээ эхил... малайнь ороҗо, гарашын тоо, мал ... оруулха, түл абаха түсэб хүрэтэрөө ... ноойоороо харуулагдана. Тэрэнэйнгээ ... мал ажалда баһал технологическа ка... дожо, саашань һара, квартал бүриин... домжотой наринаар табигдана.

Ажал үйлэдбэриие иигэжэ түсэблэ... шье талаараа һайн, ехэ алдуу эндүү... бригада, фермэ бүхэнэй арга болом... сэдөөр хэрэглэгдэхэ бшуу. Теэд түс... —худэлмэриин түрүушын лэ алхам ... рэнээ хүсэндэнь хүргэхэ, бүхы даабари... хараалһан соогоо бэлдүүлхын тула ... ажал хэхэ, ороҗохо хэрэгтэй. Энэ... **мүнөө колхоздо бүхы үйлэдбэриие ... ка талаһаань шэнжэлжэ байха түсхэ... хидхэгдээ.** Тэндэ ажахын хүтэлбэри... гэжэлтэд, бригадирнар, түрүү ... ороҗоно. Тиигэбэл, ажахын тоосо... бригада, фермэнүүдэй ажал худэлмэ... гые түсэб, даабаритайнь ходо сасуул... рэ байһандал тодоор хаража байха ...

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, ажахын тоосо... най колхозой бүхы һалбаринуудые ... һайнаар, экономическа зүбөөр эрхи... тулхюур байхаһаа гадна, жэлэй ... түсэб табихада тон ехэ туһа хүргэнэ.

Д. БА...
колхозой пр...
түр...
Д. МИ...
колхозой э...
М. НАМ...
ма...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой ажахын тоосоондо ороҗон нэгэ бригадын хонишод (зүүн гараа) А. Зайков, К. Шигин, бригадир М. Зубакин, С. Семенюк.

М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

Медицинын хүдэлмэрилэгчдийн профсоюзай обкомой библиотекые даагша Галина Викторовна Бажеева эмшэлэгшэд һайн мэдэг. Энэ хүмнай эмшэлэгшэдэй дунда хүмүүжүүлгын үдэлмэри ехэ ябуулжа байна. Мүнөө тэрэнэй хүсөөр үдэл 50 библиотекэ эмхидбэдэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: библиотекыг даагша Г. В. Бажеева амбулаторно-терапевтическэ поликлиникын хүдэлмэрилэгшэдтэ литературын шэнэ һонин тулгалсаа хөөрэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

«ЗҮРХЭНЭЙ ШАРХА» ГҮ, АЛИ СЭДЬХЭЛЭЙ ҮБШЭН ГҮ?

Мүнөө Буряад драмын театрай [illegible] дээрэ Даша-Рабдан Батожабайн «Зүрхэнэй шарха» гэжэ [illegible] драма табигдаба. Сонсохо[illegible] гараһанһаа хойшо тэрэнэй [illegible]гдаха үдэрые ехэл хүлеэжэ [illegible] һэм.

Энэ шэнэ пьесэ яһалашье ма[illegible]не урмашуулаа, баясуулаа. [illegible] үдхатай драма буряадай [illegible]трай сценэ дээрэ энээнһээ [illegible] тээ табигдаагүй гээ һаа, [illegible]үрхэгүй хаб.

Үзэхые үзэһэн Морхойн об[illegible]ые Буряадай АССР-эй габьяа[illegible]артист С. Будажапов шадама[illegible] наадана. Илангаяа артист[illegible] Н. Цыбжитова Даримын об[illegible]ые ехэл гоёор, уран бэрхээр [illegible]даа.

Энэ образ манай драматурги[illegible]н түүхэлэ буряад эхэнэрые [illegible]глан харуулһан гүнзэгы об[illegible]уудай нэгэн боложо орохо [illegible]э гү? Даримые Х. Намсараева[illegible] арюухан Должодтой зэргэ[illegible]дхэ дурам һөөл хүрэнэ.

Түгөө образууд соohоо Ормог [illegible] (артист Г. Бутуханов), Бэрид (артистка С. Гончикова) болон Гэрэл (артистка Абушеева) гэгшэд яһала һонирхолтой байна. Артистка Абушеева өөрсэ янзын дундуур наһанай эхэнэрэй аяг зангые үнэншэмөөр харуулна.

Үбэшье «Зүрхэнэй шарха» соо булта нэгэ жэгда һайн гэхын аргагүй. Наада захань, «Зүрхэнэй шарха» гэжэ нэрыеньшье абаад үзэе. Буряад зон нигэжэ хэлэдэггүй ха юм. Харин «Сэдьхэлэй үбшэн» гээ һаа зүбтэй болохо бэшэ гү?

Рольнууд тухай хэлээ һаа, Морхойн ганса монсогор толгойдо дэн олон хүндэ хүндэ сохилтонууд буубашье, тэрэнэй образ үшөөл хүсэд мүлигдөөгүй шэнги. Эндэ драматург зэмэтэй гээшэ бээ. Юундэб гэхэдэ, Даримын образ пьесын үйлын хүргэлтэтэй нягта холбоотой байхадань, Морхойн образ һөөл задархай шэнги. Сэдьхэлэйнь зоболон хүсэд харуулагдаагүй. Ганса артистын хүсөөр лэ Морхойе амилы хүн гэжэ этигэнэбди.

Тиихэдэ Согтын, Светланын, Васиин рольнууд тон һула гэжэ һананаб. Артистнарай шадабари тэдэниие абарнагүй. Немецкэ офицерэй роль (артист А. Ильин) юунэй түлөө оруулагдаа юм ааб? Юрэдөө концлагериин тама тухай уршагта хэрэг харагшадые оройдоошье этигүүлнэгүй. Үгэеэ хэлэхэдээ, хэлэниинь эдэлдэдэг эсэсовецууд байгаа гэжэ этигэхын аргагүй. Тэрэ бузар алууршадай зэргэдэ алишье тэгшэ зонуудые абадаг байгаа гэлсэгшэ бэшэ гү?

Декорацинь гэхэдэ, «абарыт!» гэжэ һүхирхөөр. Хэндээ хэрэгтэй «Прием посуды» гэжэ тэмдэг гээшэб. Пьесэ соо ямаршье үүргэгүй. Сэсэрлиг-скверные ямараар харуулаа гээшэб? Геройнууднай сэсэрлигэй сэбэрхэн агаараар амилжа һууна гэжэ нюдөө аняад лэ этигэхэһээ бэшэ юумэ үлэнэгүй.

Түрэл буряад театрайнгаа шэнэ шэнэ зохёолнуудаар һонирходог байһан дээрэһээ, амжалтадань баясадаг, алдуудань голхордог олон тоото харагшадай нэгэн байһан тула, өөрынгөө һанамжые тобшо тэдыгээр бэшэхэ гэжэ шиидээ һэм.

Г. ОЧИРОВА.

ҮШӨӨ ҺАЙН ШЭНЭ ЗҮЖЭГҮҮДЫЕ ХҮЛЕЭНЭБДИ

Мэдээжэ уран зохёолшо, драматург Д-Р. Батожабайн зохёолһон «Зүрхэнэй шарха» гэжэ зүжэгые Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряадай драмын театрай артистнууд һаяхан табиба.

Энэ зүжэг хараһан хүнүүд урда урданайхиһаал һаа халуунаар, зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн байжа, шэнэ зохёолые угтаба. Хүшэгын нээгдэхэһээ эхилээд, зүжэгэй дуулһатарынь гол геройнуудтайнь нэгэ амяар амилан, үйдхар гашуудалынь хубаалдажа һуулһанаа мартахаар бэшэ.

Бидэнэр, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студентнэр Буряад драмын театрай табиһан зүжэгүүдые алдангүй бүлтыень харадагбди. Энэ театрай артистнуудай уран шадабаряар омогорходогбди.

Минии һанахада, энэ драма түрүүшынхеэ иимэ гүнзэгы тематэй (энэ шэнэ темэ бэшэ ааб даа), уран хурса найруулгатай мүнөө үеын хүнэй гаталһан зам, хуби заяан энэ зүжэг соо харуулагдаба.

Илангаяа гол геройнуудыень наадаһан артистнууд Содном Будажапов, Н. Цыбжитова, Аранжуров болон бусадай уран шадабариие онсо тэмдэглэмээр.

Бидэнэр, багшанарай институдай студентнэр, драматург Д-Р. Батожабайе, театрай артистнуудые, энэ зүжэг найруулан табигшад Б. Аюшиниие зүрхэ сэдьхэл үдэлгэмэ зүжэгөөрнь амаршалаад, саашадаа үшөө ехэ амжалта түйлахыень хүсэжэ, шэнэ шэнэ һайн зүжэгүүдые хүлеэжэ байһанаа мэдүүлхэ хүсэлэнтэйбди.

Ц. ХУБИТУЕВА,
багшанарай институдай студентка.

Хэшээл үнгэргэхэ тухай бодомжонууд

ХАЙШАН ГЭЖЭ ҮНГЭРГӨӨ ҺАА ҺАЙН БЭ?

Политическэ эхин һургуулида гол түлэб политическэ эрдэмэй үндэһэ һуури оройдоо үзөөгүй гү, али үзөөгүй шахуу хүнүүд һуралсана. Тиимэһээ энэ һургуулиин зорилго — һурагшадаа тиимэ эрдэмтэй танилсуулжа, саашадаа энээнээ үргэлжэлүүлхын тулада шухала үндэһэ һуури олгожо үгэхэ гэһэн ааб даа.

Тиимэһээ иимэ һургуулида ном зааха түшаа асуудал гарана. Тэрэнь ямар байха ёһотойб? Методикын талаар юрэнхы һургуулиин гү, али дээдэ һургуулиин гү, үгышье һаа, бүришье ондоо методико байха гү гэһэн асуудал табигдаха байна. Мүнөө хүдэлжэ байһан һургуулинуудай байдал дээрэһээ харахада, пропагандист бүхэн өөрынгөө шадабари соол «үйлэдэнэ» хэбэртэй.

Политическэ дээдэ эрдэмтэй пропагандистнар городой зарим предприятинуудта, мүн хүдөө зарим газарташье дээдэ һургуулинуудай студентнүүдтэ лекци үншаһан шэнгээр хэшээлээ үнгэргэдэг байна. Харин тиихэдэ зарим һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд заа үхибүүдтэ зааһан шэнгээр хөөрөөгөө эмхидхэнэ. Иимэ методикын алиниинь боломжотой, тааруу гээшэб?

Минии һанахада, алинииньшье таарахагүй гээшэ ха. Үшарынь, иимэ һургуулиин һуралсагшад гол түлэб юрэнхы эрдэмтэй зон. Мүн ажабайдалые мэдэсэрээшье, наһанайнгаа талааршье эдэнэр онсо өөрсэ хүнүүд. Тиибэшье ном һударые бээ даагаад үзэжэ арайл бирахагүй байжа магад.

Энээниие хараадаа абажа хэлэбэл, иимэ һургуулиин һуралсагшадта нэгэ бага ондоол методико хэрэгтэй шэнги. Лекци хэрэглэбэл хүшэр, зарим үшарта ойлгогдохогүй байна. Тиимэһээ һуралсагшад һонирхонгүй байжа болохо. Хэрбээ юрэнхы һургуулиин багшанарай методико хэрэглэбэл, баһал өөдэгүй байха хэбэртэй. Теэдшье тиимэ үшарта һурагшадые, пропагандист өөрөөшье хэшээлээрээ хананги байха гэжэ һанагданагүй. Иимэ үшарта темээ мүнөө үеын үйлэ хэрэгүүдтэй холбохонь хүндэшэг байхаар.

Хэшээл үнгэргэлгэ — пропагандистын шадабариһаа. Пропагандист бүхэнэй методико гэхэ гү, али арга дүрэ ондо ондоо байдаг. Энэ тон зүб, арсалтагүй. Тиибэшье энэ һургуули тухай сэхэ абажа хэлээ һаа. методикын юрэнхы гүрим байха ёһотой гэжэ һанагдана.

Зарим һургуулиин пропагандистнар һонирхолтой хөөрөө хэжэ шадана. Жэшээнь, Загарайн Хуушан Онохойн политическэ эхин һургуулида заадаг пропагандист нүхэр С. Хулугурова, минии һанахада, иимэ һургуулиин һуралсагшадта эгээл таарамжатайгаар хөөрөөгөө хэнэ гээшэ ха. Тэрэнэй хөөрөөн, элидхэл лекци бэшэ, харин хурса, һонирхолтой хөөрөөн аад, тодорхой темын шухала асуудалнууд мүнөөнэй байдалай баримтануудаар батадхагдана. Эгээл иимэшүүл хөөрөөн таарамжатай гэжэ-һанамаар. Йрилдаанай тухэлтэй һуралсагшад-бүгэдын хабаадалгатай иимэ хөөрөөн һонирхолтойгоор эдэбхи ехэтайгээр үнгэрнэ.

Тиихэдээ зарим ушарта али нэгэн үтын ойлгосые тайлбарилжа үгэхэ хэрэг гарадаг. Тиимэ тайлбари үгэлтэй гээшэ ха. Илангаяа темын гол шухала асуудалтай холбоотой үгэнүүдые заатагүй ойлгуулжа үгэхэ шухала. Бүхы дээрэнь хэлэхэ болоо һаа, политическэ эхин һургуулиин пропагандистын хөөрөөн хадаа юрын яриллаанай удхатай аад, дотоолын гуримтай, нэгэ ойлгосонь нүгөөдэ ойлгосоhоо уламжалан гараһан, баримта, жэшээнүүдээр гэршэлэгдэһэн байхадаа ойлгосотой, һонирхолтой болохонь мэдээжэ. Гадна һуралсагшадшье иимэ хөөрөөндэ хабаадаха, өөрынгөө ойлгомжые харуулжа шадаха байна. Хөөрэлдөөнэйнгөө хоорондо али нэгэн асуудал һуралсагшадтаа табижа, бүгэдынгөө хүсөөр тэрэнэйнгээ удхые тайлбарилхалашье муу бэшэ гэжэ һанагдана. Энэмнай лекциһээ нэгэ бага ондоол гээшэ бээ.

Эндэ дурдагдаха үшөө нэгэ зүйл гэбэл, һуралсагшадые бээ даагаад ном шудалха дадалда һургаха гээшэ политическэ һургуулиин эгээн шухала зорилго мүн. Марксизм-ленинизмын үндэһэ табигшадай зохёолнуудай удхые ойлгуулжа һонирхуулха гээшэ ехэ удха шанартай. Тиимэһээ ном соо табигдаһан асуудал бүхэнөөр хөөрэлдөө хэжэ, түрүүшээр ойлгуулха, тиигээд уншаһан хойнонь асуужа һураха, ойлгоогүй юумынь ойлгуулжа үгэхэ, тиигээд тобшо тэдыгээр тэрэниинь бэшүүлжэ һургаха — иимэ зорилго пропагандист өөрынгөө үмэнэ табиха жэшээтэй.

Энээнтэй хамта нэгэ иимэ асуудал гарана. Ород хэлэ мууса мэдэхэ бүряад зоной һуралсадаг һургуулида ямар хэлэн дээрэ хөөрэлдөө хэхэ зэргэтэйб? Зарим пропагандистнууд сэбэр бүряад хэлэн дээрэ, зариман — холимол хэлэн дээрэ, тиихэдэ ород хэлэн дээрэшье хэдэг байна. Энэ хадаа пропагандистын онол аргаһаа болохо хадань заатал һаа тиимэ хэлэн дээрэ хөөрөөгөө хэхэ гэһэнэй үлүү бэд даа. Тиибэшье мүнөөнөө ород хэлэн дээрэ хөөрэлдөөшэнь дээрэтэхэ шэнги.

Энээнэй үшарынь гэхэдэ, энэ һургуулида хэрэглэгдэхэ номууд бүряад хэлэн дээрэ үгы шахуу, барандаа ород хэлэн дээрэ. Тиимэһээ нэгэл хэлэн дээрэ, тусхайлхада, ород хэлэн дээрэ хөөрэлдөөгөө хээшэнь һайн ха. Гадна эдэ зонууднай тус һургууляа дүүргээд марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха, тиигээд марксизм-ленинизмын университедтэ һураха ха юм. Тиихэдээ марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые ород хэлэн дээрэл шудалха байха. Энэ үшарһаа боложо, эртэнһээ ород хэлэндэ һураха, ойлгомжоёо энэ хэлэн дээрэ үргэлхэхэдэнь хожомоо хүнгэн байха бшуу.

Тиихэдэ Хүдэриин совхозой Алтай нютагай политическэ эхин шатын һургуулиин пропагандист Магбун Хайбзанов хөөрөөгөө сэбэр бүряад хэлэн дээрэ үнгэргэнэ. Энэнь ойлгосотойшье, һонирхолтойшье юм. Һурагшадынь бултадаа бүряадуud хадаа хөөрэлдөөндэ ехэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Иимэ ушарта заа болгон хэлэн дээрэ хөөрэхэ гэхыг аргагүй бэд даа. Теэд дутагдалынь юуб гэхэдэ, темээрээ гараһан зохёолнуудые үсөөхэн лэ хүнүүд уншадаг гэжэ ойлгохоор.

Энэ ушарые хараадаа абажа, үзэхэ номой гол удхые бүряад хэлэн дээрэ ойлгуулаад, һурагшадай заатагүй уншахыень түйлаха ябадалай хожомойнь аша ехэл байха гэжэ һанамаар.

Саашань хэлэхэдэ, политическэ эхин һургуулида ном зааалга иимэ гурбан хэһэг боложо хубаарилагдана: пропагандистын хөөрөөн, һуралсагшадай бээ даагаад зохёолнуудые шудалалга, тиигээд бүгэдөөрэн хамтаржа темээ зүбшэн хэлсэлгэ. Эдэ гурбан өөр өөрын методикотой байдаг. Энээн тухай пропагандистнуудай хамтааран зүбшэхэ юумэн яһала бии. Илангаяа буряад хэлэн дээрэ хэшээлээ хэдэг пропагандистнууд һонирхолтой дурадхалнуудые табиха байха.

КПСС-эй теори ба политикые гүнзэгыөөр шудалха дура хүсэл һурагшадта хүмүүжүүлхэ, тиин ажаллаа, ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ тэдэниие бүри эдэбхитэйгээр хандадаг болгохо гээшэ политическэ эхин шатын һургуулиин гол зорилго. Энээниие бэелүүлгэдэ пропагандистнууд шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ жэшээтэй. Тиимэ дээрэһээ тэдэнэр ном зааха онол аргаяа улам һайжаруулхэ болоно. Энээндэнь пропагандистнуудай дүй дүршэл тухай хөөрэлдөөн түһалхал байха.

М. НИМАЕВ.

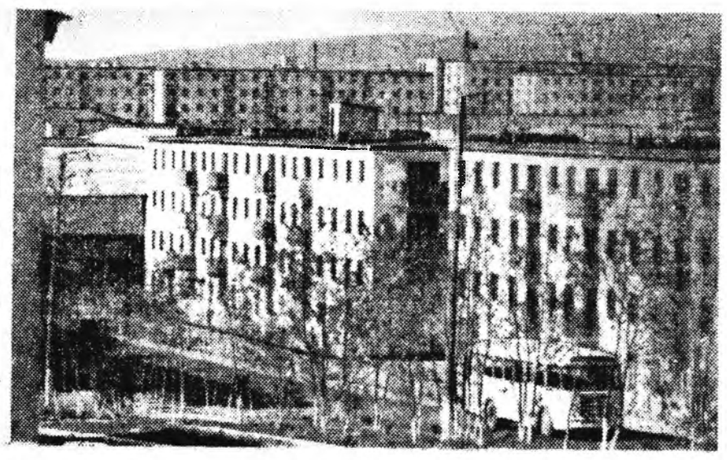

Революциин урда тээ Петропавловск хотын гол үйлсэнь иимэ байһан юм (областиин хизаар нютагаа шэнжэлхэ музейн фондынһаа). Баруун гарһаа: хотын заха хизаарынь мүнөө иимэ болонхой — Петропавловска «Черемушкын» байрын шэнэ квартал.

ТАСС-ай фотохроника.

ОРОШОН ГЭҺЭН АЛДАРТАЙ

Республикымнай [illegible]аймагуудта оро[illegible]лэгшэдэй [illegible]даг байһаниинь [illegible]. Хойто-Байга[illegible]ниинай нэ[illegible] колхозой орын [illegible] даагша Нико[illegible]лексеевич Тулбуконов үнэн сэхэ[illegible]ажалаараа артель соогоо хүндэтэй.

Мүнөө колхозой һурэгтэ 600 толгой оро тоологдоно. Николай Алексеевич артелиин орын тоо толгой олошоруулхын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Тэрэнэйнь ашаар энэ жэлдэ орынь һурэг зуун толгойтоор олошоруулагдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. А. Тулбоконов.

А. КУШНАРЕВОЙ фото.

ШЭНЖЭЛГЫН ЕХЭ ХҮДЭЛМЭРИ

[illegible]ажалыень оньһожоруулхада, [illegible]у хүдэлмэришэд хэр урма[illegible]аг бэ, тэдэнэй мэргэжэл шадари али тухай дээшэлнэб, [illegible] сагаа тэдэнэр өөһэдтөө хэр [illegible] тухатайгаар үнгэргэдэг бо[illegible]б гэһэн асуудалнууд маниие [illegible]рхуулаа. Эдэ асуудалнуудта [illegible]эд харюу абахын тула Горь[illegible] городой зургаан томо пред[illegible]иин 500 хүндэ тиимэ асуу[illegible]удые табиһан байнабди. [illegible] залуу хүдэлмэришэд ажа[illegible]ыгаа оньһожоруулагдахын [illegible]эр 5 бүлэг боложо хубаа[illegible]гдаа гэбэл:

- машина, оньһон түхеэрэлгэ хэрэглэнгүй, бар хүсэнэй [illegible] хэдэг хүдэлмэришэд;
- машина, оньһон түхеэрэлгэ [illegible]лэн, бар хүсэнэй ажал хэ[illegible] хүдэлмэришэд;
- конвейерэй дэргэдэ ажал[illegible] хүдэлмэришэд;
- оньһо, электротүхеэрэлгэ [illegible]арилдаг хүдэлмэришэд;
- оньһон станогуудые таа[illegible]ны хүдэлгэгшэд.

Үзэжэ байһан хүдэлмэридөө [illegible] дуратайбта?» — гэһэн асуу[illegible] харюу үгэһэн 500 залуу [illegible]эмэришэдэй 70 хубинь [illegible]даа хананги байһанаа мэ[illegible]гээ. Тиихэдэ түс түс бүлэг [illegible]лмэришэдэй талаһаа абаад [illegible]шада, нэгэдэхи бүлэгэйхидэй 44 хубинь, хоёрдохиин — 40 хубинь, гурбадахиин — 55 хубинь, дүрбэдэхиин — 90 хубинь, табадахи бүлэг хүдэлмэришэдэй 98 хубинь ажалдаа дуратайбди гэжэ харюусаа. Эндэһээ хараад үзэхэдэ, мэргэжэһэн залуу хүдэлмэришэд, ондоогоор хэлэбэл, эрдэм ба дүршэл хэрэглэхэ ажал хэдэг оньһон станогуудые тааруулан хүдэлмэрилүүлхэ, мүн оньһон арга, электротүхеэрэлгэ заһабарилха хүдэлмэришэд ажалаараа тон хананги байба.

«Хаясаанай болошоһон станогой заһабарилагдаһанай һүүлээр хэрэглэгдэжэ эхилхыень харахада урматай байдаг. Заһабарида олон янзын станогуud ородог. Тэдэнэй оньһон саг үргэлжэ орёо нарин боложо байдаг, шэнэ оньһон техникэ заһабарилха ушартай болохош Эдэ бүгэдые заһабарилха гээшэмнай манда ехэхэн һургуули болоно» гэжэ оньһон арга, электротүхеэрэлгэ заһабарилдаг хүдэлмэришэд бэшэнэ. Ухаан бодол гарай хүсэн хөөр нэгэдэгэр хадаа ажалнай һонин байна.

Өөһэдынгөө ажал хүдэлмэри тухай тэдэнэр нигэжэ хөөрэнэ: «Оньһон станогуудые тааруулан хүдэлгэгшэ бол станогоо, деталь бүтэдэг зэр зэмсэгээ һайн мэдэхэ ёһотой; тэрэ станогойнгоо зэр зэмсэгые, отолуурые, хубинуудые бүхыдэнь нарин нягтаар хүдэлгэхын тула тоти мэргэнээр мэдэхэ ёһотой. Би хүдэлмэридөө дуратайб. Юундэб гэхэдэ, ажални орёо оньһон юм, ухаалдиха, арга оньень олохо, шадаха зэргэтэй болодог. Станок даажа хүдэлмэрилдэг хүнүүдэй зариман станогой хүдэлмэри тааруулан табижа шададаггүй. Тиимэһээ станок хүдэлэнгүй байдаг ха юм. Эгээл эндэ оньһон станогуудые тааруулан хүдэлгэгшэдэй ажалай удха шанар мэдээтэй болоно» (Токарна станок-автомадуудые тааруулан хүдэлгэгшэ, автомобильна завод).

«Слесарь-хабсаргагшын мэргэжэлые нилээн лэ һонирхолтой мэргэжэл гэжэ тоологшоб. Эндэ хэмжэхэ, мүлихэ, үрэмдэхэ хүдэлмэри хэгдэдэг. Теэд айхабтар нарин ажал ха юм. Эдэ бүхы хүдэлмэреэ нарин нягтаар хээ һааш, хабсаргагдаһан станогшни эрхим сэгнэлтэдэ хүргэхэл», — гэжэ Станкозаводой слесарь-хабсаргагша хөөрэнэ. Асуудалнуудта үгтэһэн харюунууд дээрэһээ харахада, ажалай шанар болон эмхидхэлэй дээшээ байха бүри хүдэлмэришэд өөрынгөө ажалда, өөрынгөө мэргэжэлдэ улам дуратай болодог. Ажалдаа дуратай залуу хүдэлмэришэд өөрынгөө мэргэжэл һайжаруулха, шандань хүрэтэр шудалха гэжэ эрмэлзэнэ. Энээниие мүн лэ тоо, баримтануud гэршэлнэ. Нэгэдэхи бүлэг хүдэлмэришэдэй 41 хубинь, дүрбэдэхиин — 45, табадахи бүлэг хүдэлмэришэдэй 55 хубинь техникум, дунда, дээдэ һургуулинуудта, эдлэб кружок болон курсануудта һурана.

«Мүнөө би һуралсажа байнаб, дээдэ һургуулида орохоёо бэлдэнэб. Электротехникын талаар мэргэжэлтэн болохо хүсэлтэйб. Даб дээрэ минии һуралсал ажалдам балай туһа хүргэнэгүй. Гэбэшье өөрын мэргэжэлээр ном шудалхадам, минии һуралсал саашадаа ажалдам заатагүй туһалха байха», — гэжэ техник-электрик, 19-тэй басаган бэшэнэ.

Түбхын түрүүн 8-дахи класс дүүргээд, саашадаа дунда һургуули дүүргэхэ, техникум гү, али дээдэ һургуулида орохо, эрдэмээ дээшэлүүлхэ гэжэ олонхи хүдэлмэришэд түсэблэнэ. «Мүнөө заводто хүдэлмэрилнэб, дээдэ һургуулида орохо бэлдэхэлэй курсада һуража байнаб. Политехническэ институдай химическэ факультедэй үдэшыи таһагта орохо һанаатайб». «Хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулида, 7-дэхи класста һуранб. Институдта орохо, үшөө ехэ шадабаритайгаар хүдэлмэрилхэ зорилготойб». «Техническэ дунда һургуули дүүргэнхэйб. Мүнөө институдта орохын тула бэлдэхэлэй курсада ябажа байнаб гэһэн харюунуудые зариман үгөө. Олохон залуу хүдэлмэришэд һургуули түгэсхэжэ, саашадаа өөрын мэргэжэлээр бэшэ, харин эрдэмэй, искусствын, уран зохёолой талаар хүдэлмэрилхэ хүсэл эрмэлзэлтэйгээ мэдүүлээ.

Залуу хүдэлмэришэд сөёл болбосоролоо хэр дээшэлүүлнэб, сүлөө сагаа ямараар үнгэргэнэб, ямар нөм уншанаб, ямар юумээр һонирхоноб гэһэн асуудалнууdые шэнжэлһэн байнабди. Хүдэлмэришэдэй эньшье талань тэрэнэй эрдэм мэдэсэһээ, мэргэжэлнээ, шадабариһаа дулдыдадаг гэжэ шэнжэлгэ элирүүлээ.

Манай ороной, мүн хилын саанахи улас түрын байдалые хүдэлмэришэд ехэтэ һонирходог. Асуудалда харюусаһан 500 залуу хүдэлмэришэдэй тэн хахадынь газетэ, журналнуудые ходо уншадаг байба. Гол түлэб дунда һургууули, тусхай дунда ба дээдэ һургууули дүүргэгшэд уласхоорондын байдал һонирходог, газетэ ба журналнуудые уншадаг. Мүн олохон хүдэлмэришэд нийтын-политическэ зохёолнуудые һонирходог байна.

Сүлөө сагаа хүдэлмэришэд яажа үнгэргэнэб, уран һайханай ямар асуудалые һонирходог ааб гээд хаража үзөөбди. Энэ талаар 3-дахи бүлэг хүдэлмэришэдэй хахад үлүүтэйнь 5-дахи, 4-дэхи, 2-дохи бүлэг хүдэлмэришэдэй хахад шахуунь уран һайханай зохёол уншажа, уран һайханай бүлгэмүүдтэ хабаадалсажа, сүлөө сагаа үнгэргэдэг байба. Энээниие 1-дэхи бүлэг хүдэлмэришэдэй гурбахан хубинь һонирхоно. Гэхэтэй хамта, һургуулида һурадаг хүдэлмэришэд сүлөө саггүй дээрэһээ уран зохёолдо, искусствада балай ехэ анхарал хандуулдаггүй байба.

Нилээд олон хүдэлмэришэд классическа хүгжэм, балет, оперо, уран зураг һонирходог. Энэмнай тусхай болбосоролтой хүнүүдэй ойлгомоор искусство ха юм даа. Хүдэлмэришэд кино хараха ехэ дуратай. Олонхинь хараһан киногойнгоо удхые һайн ойлгоно. Һүүлэй үеын фильмүүдһээ Хүнэй хуби заяан», «Шэнэ газар хахалагдаа», «Солдат тухай баллада», «Сэлмэг тэнгэри», «Номгон Дон», «Тохорюунуud нидэнэ» гэхэ мэтэ кинокартинануud үргэн олон хүдэлмэришэдэй дунда үндэрөөр сэгнэглээ.

Залуушуud уран зохёол уншаха ехэ дуратай гэжэ элирүүлдэлээ. Уншагшадай тоо кинохарагшадай тоohоо үсөөн бэшэ. Олонхидынь киношье харахаа номшье уншаха дуратайбди гэжэ мэдүүлээ. Хэды хүн уран зохёол уншанаб гэжэ тодорхойлхын аргагүй байба. Юундэб гэхэдэ, уран зохёол уншалгые заводой хүдэлмэришэд хүн бүхэнэй эрилтэ гэжэ тоолоно бшуу. Хүн бүхэн уран зохёол уншаха ёһотой гэжэ тэдэнэр һаналаг. Хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэхэдэ: «Искусствануудай дундаһаа кинодо (театрта гү, али балетгэ) дуратайбди. Сүлөө сагтаа ном уншалагбди» гэжэ барагсаан харюусаа.

Уран зохёолдо, искусствада дурлаха, тэдэнэй гүнзэгы удхые ойлгохо гээшэ залуу хүдэлмэришэдэй һайн һайхан шэнжэ шанарһаа дулдыдадаг гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ шанарынь хүдэлмэришэдэй юрэнхы хүгжэлтын, болбосоролой нэгэн талань байха мүртөө тэдэнэй политическэ ушар ёһо мэдэхэ ябадалтай, үйлэдбэриингөө, оронойнгоо ажабайдалай хамтын зорилгые шидхэлгэтэй нягта холбоотой.

Наталья ВАЛЕНТИНОВА.
философиин эрдэмэй кандидат.
(АПН).

ТҮҮХЭШЭ БАГАШУУЛ

Совет засагай тогтоһооор 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан бэлэдхэл мүнөө республика доторнай хаа хаанагүй ябуулагдажа эхилэнхэй. Энэ үдэлмэридэ илангаала һурагшад өөрөө үүсхэлтэйгээр хабаадалсана. Мухар-Шэбэрэй Хушуун Үзүүрэй дунда һургуулиин һурагшад энэ үдэртэ зорюулан һонирхолтой хэмжээ ябуулга үүсхээд, хэрэг дээрэнь бэлүүлжэ байна. Эдэнэр нютагайнгаа тосхонуудай хүгжэлтэ, ургалтада зорюулһан түүхэтэ мэдээсэл, материалнуудые суглуулжа эхилээ. Олоһон һонирхолтой эдэ материалнуудаа һургуулиингаа музейн буряад аралай хуушан сагай материалнуудые харуулдаг буланда табиха юм. Һургуулиин һурагшадай бэлэржэ асарһан экспонадуудайнь дунда тэрэ сагай абдар, үхэг, шэрээ, эргэнэг, хуһаар хэгдэһэн уур-нюдүүр, тогоо нэрэхэ тухеэрэлгэ болон бусад гэрэй хэрэгсэлнүүд дүүрэн. Энээнһээ гадна һурагшад граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнуудта хабаадагшадтай, мүн нютагуудайнгаа хүгшэн аба, эжынэртэй хөөрэлдэжэ, шухала материалнуудые суглуулһан байна. Эсэхэ сусахые мэдэхэгүй һурагшадай ашаар «Знамя Ленина» колхозой 176 эрэшүүл Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан гэжэ элирүүлэгдэһэн юм. Эдэнэрэй 105 сэрэгшэдынь зол жаргалай түлөө ами наһаяа алдаһан байна бшуу. Музейн «Алдар солын» буланда «Бидэнэр аха нүхэдэйнгөө габьяае мартахагүйбди» гэһэн гаршаг доро залуу үетэнэй түлөө ами наһаяа үгэгшэдэй ехэ список үлгөөтэй.

Һурагшад өөһэдынгөө үүсхэһэн үдэлмэриие 1967 оной зун дүүргэхэ зорилго урдаа табина. Иигэжэ нютаг дээрээ байгаад һуралсажа ябаһан Хушуун Үзүүрэй дунда һургуулиин һурагшадай үүсхэд хаа хаанагүй дэмжэгдэхэ бээ гэжэ һанагдана.

Б. ЦЫРЕНОВ.

Санагын 11 жэлэй һургуулиин багшанар һурагшадай дунда һонирхуулгын ехэхэн үдэлмэри ябуулна. Жэшээлхэдэ, хэшээлһээ гадуур һурагшад гербари суглуулгын хэрэгтэ хабаадалсаа юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: долоодохи классай багша Г. С. Мархаев һурагшадтаяа.

С. СОРОКИНОЙ фото.

ОЛОНОЙ ХҮСӨӨР

Октябрьскэ районой 6-дахи квартилда ажаһуугшад һайн дуранай үүсхэлээр ниитынгээ хэрэгэй түлөө оролдоно. Хүнүүд ариг сэбэрээр, культурна болбосоноор ажаһуухые эрмэлзэнэ. Терешковагай нэрэмжэтэ гудамжын 4-дэхи гэртэ 32 айл байдаг. Тэдэнэрэй гэртэ 17 телевизор, 12 радиодо болон радиоприёмник үдэлнэ. Мүн энэ гэртэ һуугшад газетэ, журнал бултадаа олоор захижа абанад.

Манай гэрэй вон газаагуурхияа болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэ үдэлмэри хэнэ. Зундаа модо, сэсэг набша олоор тарижа, тэрэнээ үбгэн залуугүй өөһэдөө харууһалдаг. Газаагаа агитталмайтайбди. Тэндэмнай элдэб темэтэй элидхэл, лекци болодог.

Эндэхи хүүгэдэй комнато һайнаар үдэлнэ. Тэрэнэй үдэлмэридэ манай гэртэ байгшад Жапова, Дряхлов, Левский тэгшэд элэбхитэйгээр хабаадалсана.

Л. НИКОЛАЕВ.

Һонирхогты, уншагты

СТРАУС—АДУУЛГАШАН

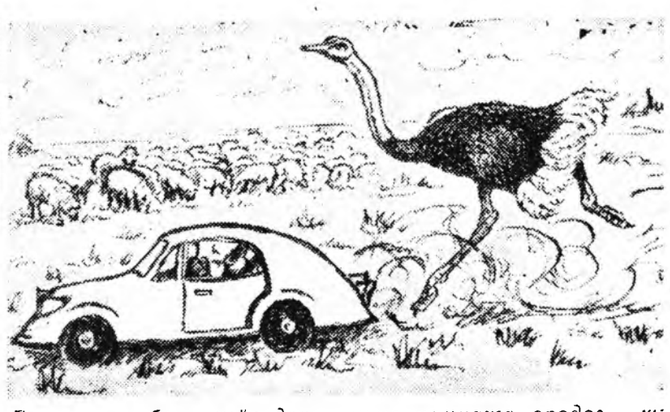

Ехэшье үни болоогүйл даа, эхэнэрнүүдэй малгай страус шубуунай үдөөр гоёдог байһан юм. Тэрэ үедэ Африкада страусуудые үсхэбэрилхэ тусхай фермэнүүдые баридаг һэн. Харин һүүлдэнь страусай үдэн хэрэглэгдэхээ болижо, фермэнүүд хаагдаа бэлэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ страусуудые дахин үсхэбэрилжэ эхилээ. Мүнөө үдэнэйнь түлөө бэшэ, мал адуулгахын түлөө...

Ута хүлтэй шубуудые хэды жэлэй урда мал адуулгажа һургаа ха. Страусууд хорёошо нохойһоо холо үлүүгээр даалгагдаһан һурэг малаа харууһалаа. Тэдэнэр адуулжа байһан хонидойнгоо ойро эзэнһээ бэшэ хүниие хүргэхэгүй байба. Малайнь захаар автомобилиин гаража ябахадань, далита адуулгашан тэрэ-нние намнажа ородог, хүнэй машинаһаа гараад ойртохоо һанахадань, аймшагтай хушуун хүсэтэ һабараа хэрэглэхээ забдадаг.

ЗЭРЛИГ УУРТАЙ НЮАТИ

Африкын нэгэ үгсаатан буйволые иигэжэ нэрлэдэг. «талгадаг» юм. Энэ аймшагтай ан хэлэшэгүй галзуу сухалтайгаар ангуушанда добтолдог. Буйвол гэдэргээ сухариха гэжэ байхагүй, алажа гү, али алуулжа һалаха. Заримдаа тэрэ мэхэтэй амитан хүндэ добтолхоёо хоргодоод, хүлеэжэ байдаг.

Һүрэг буйволнууд намагай захада бэлшэжэ ябадаг, эдээнтэй хамта хүхэ дэглынүүд ябалсадаг. Эдэ шубууд нюрган дээрэнь һуугаад, хашагуудыень түүдэг юм.

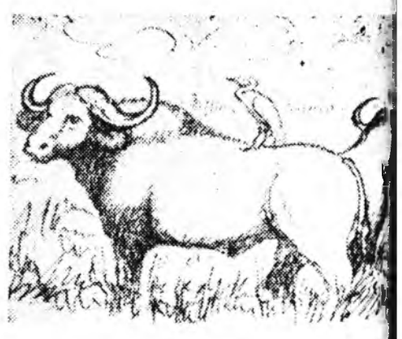

Нюрган дээрээ хүхэ дэг ытэй гайхамшагта амито дай барбагар ехэ эбэрнүү дээ үргөөд, үдхэн ногоото бэлшээри дээгүүр томоо тойгоор гэшхэлжэ ябаха дань, юунтэйшье сасуулш гүй гоё даа.

ХИЛЫН САНАНАА

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

Ажалшадай тэмсэл улам үргэдэнэ

АРГЕНТИНЭ

БҮЭНОС-АЙРЕС. Аргентинын ажалшадай бүгэдэ ниитын конфедераци (ВКТ) Буэнос-Айресай, оршон тойроной нютагуудай промышленна предприятинуудай ба түмэр замай транспортын үдэлмэришэдэй забастовко эмхидхээ.

Энэнь арад зондо харша бюджедэй проектые буруушааһан, орон доторхи мүнгэнэй үнэ сэнгай уналтые, юумэнэй үнын хүндэрэлтые буруушааһан «Эсэргүүсэлтын үдэр» болоно. Тэрээнһээ гадна ажалһаа гаргаха тухай, гүрэнэй алба хаагшадай забастовко хэхые хориһон декредүүдые болюулха тухай шэнэ хуули гаргахыень эрилтэ парламентын урда табиба. Профсоюзна уларидагшадай делегациие парламентда эльгээгээ.

ИТАЛИ

РИМ. Городой транспортын үдэлмэрилэгшэдэй профсоюзна эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые тэмнэһэн хэрэг Фоджа хотын полиции (Урда Италиг) сүүлтэ үгэбэ. Тэдэнэр ямар гэм зэмэтэй байгааб? Өөһэдынгөө эрхэ хамгаалхын тула забастовко хэхыень транспортнигүүдые уряалһан байна. «Унита» газетэ полициин энэ ябуулгые хорото муухай ааша гэжэ сэгнэнэ.

Мүнөө Италиин олохон городуудта транспортын үдэлмэрилэгшэдэй тэмсэл улам үргэдэн дэлгэржэ байнхай. Ойрын үдэрнүүдтэ Болони, Милан, Венециде ажалшадай ехэ забастовконууд, буһалгаануud болоо.

Италиин гүрэнэй банкын, алта мүнгэ һэлгэдэг центральна бюрогой алба хаагшад 24 часай забастовко хэбэ. Тэдэнэр салин үлһэ дээшэлүүлхэ, профсоюзна эрхыень мэдэрхэ эрилтэ табина.

АДЕН

КАИР. Урда Аравиһаа абтаһан мэдээсэлнүүдһээ харахадаа, Адендахи англійска сэрэгэй базые, тэрээнтэй холбоотой правительственна эмхи зургаануудые хангалаг 5 мянган үдэлмэришэд забастовко хэжэ үргэлжэлһеер. Энэнь — декабрьда болоһон хоёрдохи ехэ забастовко. Тэрээндэ хабаадагшад салин үлһэ дээшэлүүлхэ, ажаллаха арга боломжо һайжаруулха эрилтэ табина. Забастовкоһоо шалтагаалан, почтын үдэлмэри зогсошоо. Аденда хи больницануудай үдэлмэрилэгшэд буһалгаалан бодогшодой һаналаа нэгэдэн, ажаллаа гарахые арсаба.

Аденда хи англійска сэрэгэй базые хангалаг үдэлмэришэдэй профсоюзай генеральна секрегариин мэдүүлһэнэй ёһоор, буһалгаалан бодогшодой эрилтые англійска командованиин хангатар энэ забастовко үргэлжэлхэ байна.

(ТАСС).

Тэмсэн бодоһон Вьетнамтай һаналаа нэгэдэн талархана

УЛААН-БААТАР. Вьетнамда эсэргүү американска ээрхэг түримхэй ябуулые буруушааһан митингнүүд Монгол орондо болижо үргэлжэлһөөр.

Монголой арад зон баатар габьяата тэмсэл ябуулжа байгаа Вьетнамай эрэлхэг арад түмэнтэй һаналаа нэгэдэнхэй. Социалис ороннуудай аралуудай, бухы түрүү хүн түрэлтэнэй зүгһөө дэмжэглэжэ байгаа вьетнам арадай үнэн зүб тэмсэлдэ иладтаар дүүрэхэнь дамжаггүй. Американска империалистнуудай хорото муухай ааша зайлашагүй бүрүү һүрэхэ байха.

Аюултай үгэсэлгэ

Холбоото Штадуудай президент Линдон Джонсонтой Бүрүүн Германиин канцлер Людвиг Эрхардын һаяхан хоёр хоногто хэһэн тө[illegible] дүнгүудые Рейнэй эрь[illegible] шуналтайгаар зүбшэн [illegible]. Һоннойхид энэ аяншалгыень онсо шухала удха шанартайда тоолоһон байгаа. Канцлерайнгаа океан далайн саана аяншалжа ошохоһоо бүри урид, бүндестагай һунгалтын дүүрэһэнэй һүүлээр удангүй шаналдажа эхилһэн юм. Баруун Германиин хэблэл Холбоото Штадуудай хүлдэр Эрхардын ошолые «уе сагай удхатай аяншалга» гэжэ нэрлээ һэн. Энээнһээ Баруун Германиин ерэдүйн байдал нилээд дулдыдаха гэжэ Боннай газетэнүүд бэшэһэн байна.

Баруун Германиин засаг баригша бүлэгүүд Эрхардын ба Джонсоной хөөрэлдөөнүүдыень бундесверые ядерна зэбсэгтэй болгохо холын хараата түсэбүүдтэй холбоно. Сагаан байшан соо хэлсэх хэһэнэй эсэстэ тэдэ түсэбүүдээ хэр бэлүүлжэ шадаа хаб? Түгэсхэлэй коммюникетэй халта танилсаад байхадаа, Боннай милитаристнуудай атомна шунахайралые вашингтонойхид оогшөөн дэбэргэжэ үргэлжэлһөөр гэһэн бодол түрэнэ.

«Президент ба канцлер Хойтоатлантическа нүхэсэлэй урда табигдаһан ядерна асуудалнуудые анхаралтайгаар хаража үзөө. Тиигээд Германиин Федеративна Республика ба энэ нүхэсэлдэ хабаатай бусад гүрэнүүд ядерна хамгаалгада зохисотойгоор хабаадаха ёһотой гэһэн тобшолол хэбэ» гэжэ коммюникедоторнь хэлэгдэнэ. Ядерна зэбсэгтэ Баруун Германие хамжуулха түсэбэй хайшаа гээд бэлүүлэгдэхэ тухайда коммюникэ соо сэхэ заагдаагүйшье һаань, американска ба боннско хэблэлэй шэнжэлэлнүүд НАТОгой хоёр гэшүүнэй энэ үгэсэлгын уг зорилые эли болгоно.

Боннай засаг баригшадай дэмжэлэг «Генераль-Анцейгер» гэжэ газетын бэшэһэнэй ёһоор, Вашингтондо хэлсээнэй хэгдэхэ үеэр «атомна зэбсэглэлгэдэ ФРГ-гэй хабаадаха гол гүрим тушаа үгээ хүсэд ойлголсоһон болоно.

Тиимэһээ милитарис ба үһөө нэхэлгын үзэл бодол ехээр һүжэрөөн дэбэргэжэ байһан Баруун Германи ядерна зэбсэгтэй бололгын талаар үшөө нэгэ алхам хэбэ. Иимэ аюулай тохёолдохоёо байһаниинь эли болонхой. Боннтой сэрэгэй холбоо барисаа хэхые хүсэдэг Америкын засаглагшад Баруун Германиин милитаристнуудай ядерна хомхололые оогшоон дэмжэһэнэй түлөө хүндэ харюусалга оортөө даажа абана. Амгалан ажаһуухые хүсэдэг Европын бухы гүрэнүүд, түбхын түрүүнэ Советскэ Союз, бусад социалис ороннуud оорһодынгоо аюулгүй байдал хангахын тула зохихо тобшололнуудые хэхэ баатай боохо байһаниинь элитэ. Атомна зэбсэг гартаа оруулхаар дүгтэшэн тэгүүлжэ байһан Баруун Германиин милитаристнуудай харгые боохо найдамтай хаалта эртээнһээ габиха шухала.

Родезидэхи холбоорилдоон

Ян Смидэй расис ёһо гүримһаа уламжалан тохёолдоһон аюулые зайсуулхын тула Африкын ороннуудай бэлүүлжэ байгаа дипломатическа шэнэ ябуулганууд тухай мэдээсэл үдэр бүри абтана. Энэ түбиин 10 орон Африкын нэгэдэлэй эмхиин шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгон, Родезидэхи байдалай түлөө гол харюусалые дааха ёһотой Англитай дипломатическа харилсаагаа таһалаа. Гэхэ зуура, Африкада хабаатай энэ тон хүндүүлхэй асуудалые шиидхэлгэ үрагшаа ябанагүй. Засаг түрын хуули бусаар эзэлэгдэһэн энэ расис гүрэн оршон байжа үргэлжэлһөөр, Африкын бэеэ даанги гүрэнүүдтэ һөөргэдэн добтолхо һанаатай.

Тиимэһээ Англиин лейборис правительствын багсаамжын буруу байһаниинь балшыса элирээ. Экономическа хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэхэдэ, Ян Смит өөрынгөө хархис ябуулгаһаа арсаха, хүлисэл гуйжа, Лондон ерэхэ гэхэ мэтээр Англиин правительство африкынхидые найдуулха гэжэ ороллодог байгаа. Бодото байдал дээрэнээ харахада, Урда Родезиин хархисуud хаанаһаа дэмжэлгэ абаха байһанаа эртээнһээ һайн мэдээд, ябуулга хэжэ захалһаниинь элитэ. Смидэй правительствые хэнээхэ гэһэн Англиин засагаархидай өөдэгүйхэн һэдэлгэдэ харюу болгон, «ямаршье хэнээлгын хэмжээнүүд манда аймшагтай бэшэ» гэжэ Солсбериин радио баһанягаар мэдүүлнэ. Хэдэхэн үдэрэй урда тээ Англиин засагаархид Лондоной банкнуудтахи Родезиин нөөсэ мүнгые табихаяа болиһон байгаа. Тиигээд юу түйлааб? Тэрэ дары солсбериинхидһээ үһөөгөө абаа; галаадынгаа үри (тэрэ тоодо Англида үгэлиеэ) 108 миллион үлүүтэй доллар Родези түлэхээ болихонь гэжэ Ян Смит мэдүүлээ.

Тиимэ болохолоороо, расистнуудай дура зоргоороо аашалдагынь яһала ушартайл байһан болоно. Лейборис правительство энэ тэрэ хэмжээ абахые хүсэбэшье, Родезидэхи хархис ёһо гүримые ехээр хохидолдо оруулха арганьгүй гэжэ солсбериинхид һайн мэдэнэ. Англи дотор, мүн бусад капиталис ороннуудта нилээд хүсэтэй үмэглэгшэд бии байна бшуу.

Родезидэхи хархис ёһо гүримда Африкын бэеэ даанги гүрэнүүдэй эсэргүүсэлые али болохоор һуларуулха гэжэ англійска, американска империалистнуud элеэр гү, али далдаар оролдоно. Иимэ ушарта хэрэглэлэг мэдээжэ зэбсэг—эб ээ таһалдаг тактика тэдэндэ бии ха юм. Англида политическэ бойкот хэхэ тухай ОАЕ-гэй һарын (Аддис-Абебэдэхи) зүблөөнэй шиидхэбэринэ дүүргэлгэһээ Африкын нэгэдэлэй эмхиин олохон гэшүүнэй арсаһаниинь тушаан болоһон ябадал бшэ байна. Гэхэ зуура, Лондонтой дипломатическа харилсаагаа таһалһан ороннуud Англиин зүгһөө үһөөрхэлгэтэй ушарна. Англитай дипломатическа холбоогоо таһалха гэһэн шиидхэбэринь «Африкын энэ орондо хүшэр хүндэ хойшолон тохёолдуулха» гэжэ Танзаниин правительствые Би-Би-Си һаяхан сэхэ занаһан байна. Танзаниин мүнөө хүрэтэр Англиин экономическа түһаламжаһаа дуллыдаг, эндэ Британиин 1200 мэргэжэлтэй ажаллаг байһаар юм. Африкын бусад зарим ороннуud тушаа Лондоной зүгһөө мүн иимэл занаатануud хэгдэнэ.

Тиимэһээ бэеэ даанги Африка империалис, расис эгэгээлүүдэй эмхидмэл хүсэнтэй урдаһаа хараха ушартай болонхой. Эдэ хархисуud энэ түбиин урда хубидахи колониализмын һүүлшын эшээнүүдые һандаан тэмсэжэ байгаа Африкын араднуудта шиидхэхыдай соносхохо һанаатай. Африкын бэеэ даанги гүрэнүүд колонизаторнуud-расистнуудай энэ үһэрилгэдэ үрэтэй харюу үгэжэ шадаха гү? Энэнь олохон ушарнуудһаа, түбхын түрүүндэ эдэнэй эмхидхэлнээ, бэлэн байлгаһаа хэлы бэрхэтэйшье һаань—империалис хүсэнүүдэй нүлөөе эсэслэн усадхаха замаар иладта түйлатараа дабшаха зорилгоолһоонь дуллыдаха байна. «Гоё үтэнүүдые хэлэхэ, хубхай мэдүүлгэнүүдые хэхэ саг үнгэрөө. Хүсэеэ хамтадхан нэгэдхэжэ, эрид шуу ябуулга хэхэ хэрэгтэй» гэжэ Каирай «Аль-Ахрам» газетэ бэшэнэ.

Ф. СЕЙФУЛЬ-МУЛИКОВ.
(ТАСС).

«СҮЛӨӨТЭ ДЭЛХЭЙ» ГЭДЭГЫНЬ ЭНЭЛ ДАА

ЮПИ агентствын энэ зураг дээрэ гаргүй (зүүн гарһаа), хүлгүй хүбүүд (тэг дундань) хүүгэдэй саад соо — Мюнхендэхи университедэй клиникэдэ юрын элүүр үхибүүнтэй наадажа байна.

Эдэ золгүй, эрэмдэг үхибүүд һэшхэлгүй шунахайралгаһаа хохидсобди гэжэ мэдэнэгүй. Хэдэн жэлэй урда талидомид гэжэ эм капиталис ороннуудта гаргагдаһан юм. Тэрэниие үйлэдбэрилэн гаргаһан фирмэнүүд энэ эмээ үргэһэ нойр һэргээдэг гайхалтай һайн арга гэжэ нэрлэһэн байгаа. Эхэнүүдэйнь түрэхэ ябахадаа нүхэ эз үүһэнһаа шалтагаалан, хүл гаргүй үхибүүд гараа. Оло мянган иимэ эрэмдэг үхибүүд капиталис ороннуудта бии.

ТАСС-ай фотохроника.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1965 оной декабрийн 28.

ДАЙНАЙ ХҮНЭҺЭН БОЛО

ВАШИНГТОН. ТАСС-ай В. Вашедченко иигэжэ дам[illegible]

Американска залуушуул [illegible] дахи аюулта дайнай гал р[illegible] дуулнэ. Сэрэгэй-транспортна лёдуud борт дээрээ шэнэ с[illegible] ые һуулгаад, үдэр бүри С[illegible] Урда Вьетнам хүдэр ниидэнэ. [illegible]ээ һэбхүүл болотороо бүү[illegible] залуу американецуудые бусад[illegible] даа тэжэ асарна. Тэдэнэй [illegible] хүлгүй, зариман гаргүй, н[illegible] лайнь уе мүсэ үдэлхээ б[illegible] али һохор болонхой. Гэхэтэй [illegible] нилээд олон залуушуул дайн[illegible] нэһэн болижо, хуурсагта [illegible] бусана. Американска дэ[illegible] пентагоной үүдхэһэн хархис [illegible] дайнай түлөө иигэжэ ами н[illegible] харюусана.

ТОБШОХОНООР

СОФИ. Югославиин про[illegible] зуудай Центральна Соведэй [illegible] гаци Болгарида айлшалба. [illegible] хэдэ хэдэн городу[illegible] хүдөө тосхонуудаар ябажа[illegible] дэлмэришэд болон профс[illegible] ажал ябуулагшадтай үүлдэ[illegible] циалис обществе байгуулм[illegible] рэгтэ болгар аралай т[illegible] амжалтануудтай танилсаа.

КАИР. СССР-эй Галаа[illegible] дэлгэ наймаанай министр [illegible] Патоличев эндэ ерэнхэй [illegible] ороной хоорондын худалд[illegible] маан улам үргэдэнэ гэжэ [illegible] Гумхурия» газетэ бэшэнэ. [illegible] хүсэнтээ байгаа хэлсээн[illegible] лагдаһанһаа хойшо СС[illegible] хоёрой хоорондын худалд[illegible] маан 80 процентээр [illegible] саашэлаа улам үргэдэхэ [illegible] тэй байна.

КАИР. Азербайджанай [illegible] ран зураашадай зохёо[illegible] выставкэ эндэ нээгдээд, а[illegible] ной дунда угаа ехэ һонирх[illegible] хэнэ.

ТОКИО. Сасэбогой пор[illegible] дели шахуу зогсоһон аме[illegible] ска атомна подводно лодк[illegible] хан эндэһээ гаража ошоо. [illegible] ресениин үдэр Сасэбогой [illegible] дэнинуудай митинг болобо. [illegible] портые американска атом[illegible] эа болгоһон, Японие Вьет[illegible] хи хорото хархис дайн р[illegible] жа оруулха гэһэн США-[illegible] дэлгые бүрүүшааһан эрид[illegible] үгэнүүд эндэ хэлэгдээ.

Дайнай хүнэһэн болон

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номер

Нэгэдэхи хуудаһанда: [illegible] өбкомэй болон Минис[illegible] Советтэ, Чечено-Ингушай [illegible] Мордвагай автономито[illegible] канууудые Ленинэй орденоо[illegible] наһаантай дашарамдуулан [illegible] баярэй һайнэр. «КПСС-[illegible] съездые үгтуулан» гэһэн [illegible] доро материалнуud.

Хоёрдохи хуудаһанда: [illegible] нистнуud тухай хөөрөөн[illegible] рубрика доро А. Климов[illegible] той эзэн» гэһэн корресп[illegible] «Забайкаллес» комбинат[illegible] на инженер А. И. Бор[illegible] хөөрөлдөөн. Марксизм-лен[illegible] шудалагшадта түһаламжа[illegible] розовой «Партийн тус[illegible] шевигүүдэй тэмсэл» [illegible] тья.

Гурбадахи хуудаһанда: [illegible] саанаһаа мэдээсэл. АПН-[illegible] риалнуud.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: [illegible] лэгшын зүбшэл. Соносхо[illegible]

Редакторай орлох
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Манай адрес, телефонуud

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Ул[illegible] улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. [illegible] тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—[illegible] отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышл[illegible] —48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной [illegible] —40-49, идеологический—24-74 советского строительс[illegible] быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, ин[illegible] ции—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при С[illegible] Министров Бурятской АССР.

П05107. Зак. № 1271